Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 198 (16721) | 1984 оной августын 29, среда | Сэн 3 мүнгэн.

[З]АЛУУШУУЛЫЕ ХҮМҮҮЖҮҮЛГЭДЭ [...]СО АНХАРАЛ

...үетэнние манай ерээдүй, найдамтай халаан гэжэ дэ...ргүй. Эхэ оронойнмай ажахын болон соёлой бай..., социально-экономическа хүгжэлтэдэ комсомол... залуушуул сэгнэшэгүй ехэ үүргэ дүүргэдэг, өөһэ...ритой хубита оруулдаг байна бшуу. Фабрика бо...дай цехүүд дотор, хүдөөгэй фермэнүүд болон ...рэ, эрдэм-шэнжэлгын лабораторинуудсоо, һурал... зургаануудай аудитори дотор, искусство болон ...амтануудта имагтал залуушуулай хүсэн түгэс ажа... оролдолгын ба хүсэл эрмэлзэлэй ашаар комму...үүлгын шэнэ амжалтанууд түйлагдана ха юм.

...элгэр Буряад оронойнмай бүхы хүн зоной олон... наһаяа хүрөөгүй залуушуул болоно. Промыш...эдбэри дээрэ хүдэлдэг бүхы хүдэлмэришэдэй 38 хүдөө ажахыда ажаллагшадай 30 процентнь за... басагад болодог гээшэ. 186 мянган хүүгэд мүнөө ...б һургуулинуудта һурана.

...үетэнние коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, ажалай по... болон абари зангай талаар ёһотой хатуужалга аб...рэнэй урма зориг ба хүсэл эрмэлзэл бадаруулха ...нөө үедэ ехэ удха шанартай хэрэг болоно.

... КПСС-эй обкомой ээлжээтэ пленум дээрэ «КПСС... тогтоолой, комсомолые партиин зүгһөө хүтэлбэ...шададань һайжаруулха ба залуушуулые коммунис ...үмүүжүүлгэдэ тэрэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай нү... Черненкын хэлэһэн үгэнүүдэй үндэһөөр областной организациин бэелүүлхэ зорилгонууд тухай» асуу...шэн хэлсэгдэһэниинь ехэ удха шанартай, холын Пленум дээрэ энэ шухала асуудал түнзэгыгөөр, ... ёһотойгоор зүбшэгдэжэ, аша туһатай үргэн ехэ ... болоо гэжэ онсолон тэмдэглэлтэй.

...гэдэхи табан жэлэй түсэбтэ даабаринуудые бол...үрид, эрхим шанартайгаар дүүргэхэ гэһэн бүгэдэ ...гэ хүдэлөөндэ комсомолшууд, залуушуул өөһэ...э хубитые нэрэтэй түрэтэйгөөр оруулжа байнхай. ...спубликын промышленна һалбаринуудта комсомол...ай 311 бригада амжалта түгэсөөр хүдэлнэ, тиихэ...энь гурбан жэл хахадай түсэбүүдые болзорһоо ...эһэн тухайгаа үни хада элидхээ бэлэй. Колхоз ...хозуудай ферм..., тараалан дээрэ, мастерскойнууд ...ушуулай 325 коллектив аша үрэтэйгөөр хүдэлжэ

...залуу түрүүшүүлэй дундаһаа 1983 оной дүнгөөр комсомолой шангай лауреадууд болоһон Хурам...хаанай Уланхаанай совхозой хонишон Дамбо Дам..., ...бурятстройн 8-дахи СМУ-гай штукатур-шэрдэгшэ ...рошкова гэгшэдые нэн түрүүн нэрлэлтэй. Ажалай ...эхэ түйлажа, эрхим жэшээ харуулжа ябаһан бүхы ...ые тоолохонь бэрхэтэй. Тиигэбэшье БАМ-ай ба... Вячеслав Бритиков, Зэдын һаалишан Цырен-Ханла ..., Хэжэнгын модошодой бригадир Юрий Скиба, ...й малшан Роман Соктоев, Мухар-Шэбэрэй механи... ...ргей Сутурин, электровозой машинист Анатолий ...ёдолшон Галина Матренина болон бусадай ам...һаһан хүдэлмэрние заатагүй тэмдэглэлтэй.

...ой организацинууд залуу үетэние ажалда ду...үмүүжүүлхэ, үйлэдбэриин мэргэжэл шудалхадань ...алша коллективүүд дотор тэдээндэ тааруу зохи...нэ эрхэ байдал хангаха талаар нилээд ехэ орол...гадаг байна. Энэ талаар локомотив-вагон заһаба...родой, нарин сэмбын комбинадай, авиационно ...Мухар-Шэбэрэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ кол...риин районой Үдын совхозой, Бэшүүрэй районой ...колхозой, Захааминай районой Санагын совхозой ...ад олон комсомолой организацинуудай эмхидхэлэй ...үмүүжүүлгын хүдэлмэриин дүй дүршэл һайшаалтай. ...һаа, энэмнай партийна организацинуудай талаһаа ...ын анхарал хандуулдаг, хэрэгтэй туһаламжа, дэм...соонь үзүүлдэг байһые гэршэлжэ үгэнэ.

...улые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ гээшэ мүнөө ...ын шухала зорилго болоно гээшэ. Областной ...ой организаци энэ талаар ехэ оролдолго хэшээл ...айха юм. Комсомолой политическэ һуралсалай болон семинарнуудта 30 мянга шахуу хүбүүд, ба...һад. Энэмнай урда жэлэйхидэ орходоо, нилээд ...оно. Харин 4.5 мянган залуушуул партийна поли...һуралсалда хабаададаг байна. Арадай университе... коллективүүд болон лекторнүүдэй бүлэгүүдэй хү... олон тоото залуу хүдэлмэришэд, колхознигууд ...ба хаагшад эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг гээшэ.

... залуушуулай дунда ябуулагдадаг хүмүүжүүлгын ...ын юрэнхы байдал КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 ...ой шиидхэбэринүүдэй эрилтэнүүдтэ гүйсэд дүүрэн ...гүй, нилээд ехэ дутуу дундануудүзэгдэнэ гэжэ ...обкомой пленум дээрэ сэхэ тэмдэглэгдэһэн байна. ...эһэ баримтатай. Юуб гэхэдэ комсомолой зарим ...нуудай эрхилдэг хүдэлмэри нарин нягта бэлэд..., аша нүлөө багатайгаар, олонхи ушарта ёһын ...гэргэгдэдэг байна бшуу. Илангаяа залуушуулай ...э болон экономическа һуралсал эрхилхэдээ, нии... болон ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулхадаа хү...ргадай юрэнхы эрдэм, мэргэжэлэйнь илгаа, тэдэ...эй бодолой эрилтэнүүд дүүрэнээр хараада абтаха...шье нэгэ адляар. суглаа суурнуудай түхэл хэлбэ... бүхы хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэнэ. Тиимэ...үүнэй зүрхэ сэдьхэлдэ хадуугдама, ухаан бодо...ргуулмэ, шэнэ абьяас, эрмэлзэл түрүүлмээр хүмүү...жүүлганууд үсөөн үзэгдэдэг байха юм. Иимэ ба... Улаан-Үдын, Яруунын, Сэлэнгын, Хурамхаанай ...ай комсомолой организацинуудай ажабайдалда

...ирталай, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин һула дээрэһээ ...ай дунда архидаха, хулиган ааша гаргаха, ажал...лэ, түсэб болон уялгануудаа дүүргэхэгүй ушарнууд ...һралдана. Иимэ байдалай гансашье үйлэдбэриин ...уд дотор бэшэ, харин Улаан-Үдэ хотын түсхай ...дээдэ һургуулинуудай студентнэрэй дунда үзэгдэ...рамтай байна бшуу. Комсомолой комитедүүд бо...низацинууд манай социалис ажабайдалай гурим ...задалтай эбсэшэгүй байха эрхэ байдал хангаха. ...ой прожекторэй», дружиннигуудай отрядуудай ...и эрид һайжаруулха талаар шанга хэмжээнүүдые ...гатай.

... ЦК-гай тогтоолой гараһанһаа хойшо республикын ... организацинууд зохихо хэмжээнүүдые абаһан, ...ые хүтэлбэрилхэ талаар хүдэлмэриеэ зарим тэды ...ииһэн байна. Тиигэбэшье, пленумэй тэмдэглэһэнэй ...рэнхыдөө комсомолой организацинуудые партийна ...дай зүгһөө хүтэлбэрилгэ үшөөл хангалтагүй. За...ийна комитедүүд комсомолой организацинуудые ...аар хүтэлбэрилнэ, тэдэнэй бодото байдалые гүн... шэнжэлнэгүй, залуушуулай эрилтэ хэрэглэмжэ... ...харамжагүйгөөр хандана, үдэр бүриин ёһотой ...андуулнагүй гэжэ сэхэ хэлэгдээ.

...иимэһээ партийна хүтэлбэрилгые эрид шууд һай..., комсомолшууд, залуушуулай ажабайдалаар хо...нирхожо байха, эдэбхи үүсхэлыень саг соонь дэм...ргэй газарта аха ёһоной туһаламжа үзүүлхэ ёһо...то.

...й обкомой Пленумэй дэлгэрэнгы тогтоолые бодото ...эонь бэелүүлхэ, залуушуулые коммунис ёһоор хү..., ороной социальна болон экономическа хүгжэл...эй оруулдаг хубитые дээшэлүүлхэ гээшэ партийна ...ой организацинуудай хамтын, нэгэн ниитэ зорилго ...эжэ мэдэрхэ тон шухала.

[Ш]АГНАЛ

...а аша үрэ ехэтэй... удаан жэлнүүдтэ ...нь, ниитын ажа... эдэбхитэйгээр ха... ...нь түлөө, түрэ... ...һаһа гүйсэһэнтэйнь ...уулан, Улаан-Үдын ...приятиин аэродро...ай мастер нүхэр ... Бадмаевич Шагды... Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Үни удаан жэлнүүдтэ аша үрэ ехэтэйгээр хүдэлһэнэйнь, ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаһанайнь түлөө түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Улаан-Үдын авиапредприятиин ахалагша инструктор-тренажер нүхэр **Борис Васильевич Максимовые** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

ААДАР БОРООГҮЙ МИНУТА, ЧАС БҮХЭНИИЕ АШАГ ҮРЭТЭЙГӨӨР ХЭРЭГЛЭЭ!

РЕПОРТАЖ

ЭДИР НАҺАНАЙ ЗАЛИ

ЭНДЭХИ сабшалан ой модон соогуур хубааран оршодог юм. Урдандаа энэ газарайнгаа ногоо бултыень сабшадаггүй, үбһэ ногоогоор муу, уһатай, намагшаһан участогыень орхижохидог байһан гэхэ. Теэд һүүлэй үедэ гологдоһон сабшалангаа үтэгжүүлжэ, уһа намагыень хатаажа, олон жэлэй ногоо тариһан байна. Тиигэжэ эндэ түрүүшынхеэ үбһэшэдэй звено гараа.

Харбяангуудай совхозой эгээл хүшэр энэ участогта Ендон-Жамса Малановай хүтэлбэрилдэг комсомол-залуушуулай звено ажаллажа байна. Залуу наһанайнгаа задарюун хүсэн соо ажаллажа байһан эдэ хүбүүдэй дунда сэрэгэй албанһаа һая табигдажа ерэһэн хүдэр бэетэй хүбүүд, мүнөө жэлдэ арбадахи класста һураха һурагшад үнэн зүрхэнһөө оролдон, яһала ехэ үбһэ суглуулан абажа байнхай. Барандаа арба гаран хүн юм. Августын 20-ной мэдээгээр түсэбөө 90 шахуу процент дүүргэбэ.

Звеное хүтэлбэрилэгшэ 30-аад наһанай, хүдэлмэридөө оролдосотой бэрхэ, партиин гэшүүндэ кандидадаар абтахаяа бэлдэжэ байһан энэ хүбүүе совхозой хүтэлбэрилэгшэд звено ударидахаар томилһон юм. Теэд найдабариень харюулжа, совхозой үбһэ хуряалгын табан звеногой дунда эгээл түрүүлэн түсэбөө дүүргэхын түлөө тэмсэжэ байнхай. Һаяар энэ хүсэлынь бэелхэл байха.

Үбһэ хуряалгын түрүүшын үдэрнүүдтэ хура бороон ехээр орожо, сабшаһан үбһэнинь уһанда абтаһан юм. Хүшэр байдалда ороһон залуушуул звенодоо саг зууреар байгуулагдаһан комсомолой бүлэгэй суглаа үнгэргэһэн байгаа. Групкомсорг Валерий Маланов комсомолец бүхэнэй һанамжаяа хэлэхыень баадхаа һэн. Һүүлэй һүүлдэ комсомолшуудай суглаан уһанда абтаһан үбһэеэ асаар суглуулжа, хуурай газарта гаргаха, удаань һайнаар хатаагаад һүрилхэ гэһэн шиидхэбэри абаа һэн. Энэ шиидхэбэриин ашаар аяар 100 центнер үбһэн уһанһаа гаргагдажа хатаагдаад һүрилэгдэһэн байна.

Юрэдөө энэ звенодо ямаршье бэрхэшээлһээ сухарихагүй залуушуул сугларaа. Звеногой гол хүсэн болохо сэрэгэй албанһаа үнгэрһэн хабар табигдажа ерэһэн Анатолий Ангархаев, Валерий Маланов, Баир Галтаев, арбадахи классай һурагшад Буянта Должеев, Саян Садаев, Аркадий Аюшеев, Баатар Галтаев, Леонид Сыренов студент Борис Машкеев ба бусад эрхим һайнаар хүдэлнэ. Эдэнэр ехэнхи участогаа сабшана, морин тармуураар суглуулна, гарааraа сомоно. Үдэртэ 4—5 һүри бодхооно.

Залуушуулда совхозой үниинэй механизаторнууд В. Б. Хаминдаев, В. Н. Санжеев гэгшэд туһалхаяа ерэнэн юм. Харин 68 наһатай Цырен Гашанович Галтаев гэртээ гар һула байнгүй, залуушуулай хажуур дабтажа, эбдэрһэн аса болон тармуурыень заһабарилхаар үбһэндэ гаралсаһан байна. Тэрэ нигэжэ туһалхаһаа гадна, ажалай һүүлээр залуу хүбүүдтэ урданай байдал тухай, тэрэ үеын колхозуудай ажал, хүдэлмэри тухай, заримдаа үльгэр, домогшье хөөрэжэ байдаг юм. Хүбүүд үбгэжеэлдэ тон дуратай болоннхой. Мүн тэдэнэр амтатай эдеэ шанадаг тогоошон эхэнэр Тамара Сыреновна Хаминдаевада баяртай ябана.

Үбһэ хуряалга һүүлшынгээ шатада оробо. Ендон-Жамса Малановай комсомол-залуушуулай звено эгээл хүшэр участогуудайнгаа үбһэ хуряанхай. Мүнөө олон жэлэй ногооной таригдаһан эгээл һайн участогынь үлэбэ. Ушар иимэһээ тус звеногойхид түсэбөө үлүүлэн дүүргэхэ гүйсэд арга боломжотой байна.

В. ТУЛАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Е-Ж. Н. Маланов; групкомсорг В. Маланов (зүүн гарһаа) комсомолшууд Б. Галтаев, А. Ангархаев гэгшэдтэй хөөрэлдэжэ байна.

Авторай фото.
Түнхэнэй район.

ОЛОНОЙ ОЛИГТОЙ

Бэшүүрэй районой Бодонгуудай совхоздо ниитын адууһа малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэриие саг болзор соонь эмхи гуримтайгаар үнгэргэхэ асуудалда горитой анхарал хандуулагдана. Энэ ажахыда жэлһээ жэлдэ гол түлэб оньһожоруулагдамал хоёр звено байгуулагдадаг. Байгшашье ондо оньһон техникэ хэрэглэдэг хоёр коллектив эмхидхэгдэһэн байна. Тиихэдэ ногооной муугаар ургаһые хараадаа абан, эндэхин гар хажууршадай 7 звено байгуулаа. Тэдэнэйнь 3 звено Хонхолын отделенидэ хүдэлгэгдөө. Нүгөө 4-ниинь — Шанагада. Тус совхоздо иигэжэл хүдэлмэриин ябуулагдаһанай ашаар лэ үшөө июлиин 20-доор гар хажууршадай хэхэ ажал гүйсэд дүүргэгдээд байгаа. Тиихэдэ Надежда Дашиевна Дондоковагай хүтэлбэрилһэн звеногой гэшүүд 200 центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбөө сүм дүүргэжэ шадаа. Эдэ звенонуудта хүдэлхэ хүнүүдые элсүүлхын тула эмхидхэлэй горитой хүдэлмэри бэелүүлэгдээ юм. Жэшээлхэдэ, Хонхоло һууриндa эндэ ажаһуугшадай сход үнгэргэгдэһэн байна. Тиигэжэ 70-аад хүнүүд гар хажуураар үбһэ бэлэдхэлсэхэ ажалда хабаадуулагдахаар шиидхэгдээ һэн. Энэ суглаанай хараалһанай ёһоор, һууринай олон хүнүүд ниитынгээ малда тэжээл нөөсэлхэ ябадалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Совхозой оньһожоруулагдамал хоёр звено үбһэ хуряалгада гол үүргэ дүүргэжэ байнхай. Тус коллективүүдтэ партийно-комсомолой саг зуурын бүлэгүүд байгуулагданхай. 1-дэхи отделениин звеногой бүлэгые хүтэлбэрилэгшөөр Василий Бимбаевич Раднаев һунгагданхай. Энэ коммунист ажахын парткомой гэшүүн. Харин нүгөөдэ звеногойнь бүлэгэй партгрупорг болбол Бимба Эрдынижапович Санжицыренов юм. Эдэ хоёр коллективтэ хүдэлэгшэд эртын мэдээгээр 250 гектар нуга сабшалангай ногоо унагаажа, 210 гектарһаань 323,5 тонно үбһэ сомоод байгаа. Гар хажууршадай звенонууд 110 гаран тонно һайн шанартай үбһэ нөөсэлөө гээд хэлэлтэй. Ажахын үбһэшэд һүрилһэн бүхы үбһэеэ заатагүй хорёолон хүдэлнэ.

Бодонгуудай совхоздо эндэхи нютагай эмхи зургаанууд шефскэ туһаламжа үзүүлжэ байнхай. Тэдэнэй дундаһаа Бүүгэй, Шулуутайн леспромхозуудай хүдэлмэришэд оролдосотойгоор хүдэлжэ байна гээд ажахын директор Д. Ц. Цыденжапов манда хэлээ һэн.

Энэ ажахынхид богони болзор соо нуга сабшалангуудайнгаа ногоо дууһан сабшажа хуряаха зорилготой юм. Эмхи гуримтайгаар хүдэлэгшэд зориһондоо хүрэхэ гэжэ найдамаар.

Д-Р. ДАМБАЕВ,
манай корр.

ҺҮРИНҮҮД ЖЭРЫЛДЭНЭ

Хурамхаанай районой Һахалиин совхозой үбһэ хуряалгын звенонуудай дундаһаа Михаил Павлович Бурцевай звено эрхим ажалаараа шалгарна. Тракторна 2 косилкаар, 2 тармуураар, һүрилдэг машинаар, бухал сомодог түхеэрэлгээр хангагдаһан энэ звеногойхид бүхыдөө 4 мянган центнер үбһэ абаха түсэбтэй юм.

Залуу бригадирай хүтэлбэри доро 9 хүн эршэ түгэсөөр ажаллана. Михаилда эсэгэнь, Павел Гурьянович Бурцев, ехэхэн туһаламжа үзүүлнэ гэжэ эндэ заабол тэмдэглэлтэй. Павел Гурьянович еөрөө жэл бүри үбһэшэдэй бригадые толгойлжо гарадаг аад, мүнөө жэлдэ түрүүшынхиеэ энэ хэрэгээ хүбүүндээ даалгаба гээшэ.

Михаил эсэгынгээ найдабарие харюулхаар лэ ажалаа эрхилээд байна. Һахалиһаа холо бэшэхэнэ оршодог Табунник гэжэ газарта үндэр һүринүүд жэрылдэн харагдана. Шииг нойтотой үдэрнүүдтэ үбһэнэй хатажа үгөөгүйшье һаань, бригадынхид сабшаһан үбһэеэ урбуулжа байжа хатаагаад, сэбэрээр хуряажа абадаг юм. Үнгэрэгшэ жэлнүүдтэ гектарһаа оройдоол 7—8 центнер үбһэнэй хуряагдадаг байһан газарнуудһаа байгша ондо 15 центнер тухай үбһэн сабшагдаһан байна. Ушарынь гэхэдэ, үниинэй луговод Константин Михайлович Зверьковой хүтэлбэри доро Бурцевай бригадынхид сабшалангаа түхэреэн жэлэй туршада һайжаруулаа ха юм. Болдогтой газарыень жэгдэрүүлһэнэй, минеральна үтэгжүүлгэ оруулһанай, хэдэн удаа уһалһанай, даамба, хорёогоор хүреэлһэнэй ашаар лэ энэ сабшаланһаа ногооной һайн ургаса абтахань гээшэ. Тиимэһээл энэ бригадынхид үбһэ хуряалгынгаа түсэбые лаб дүүргэхэ байһандаа, багахашье һэжэг түрэнэгүй.

Б. ДОРЖИЕВА.

БРИГАДНА ГУРИМААР ХҮДЭЛХЭДЭ...

Улаан-Үдын районой «Восход» колхозой сабшалангууд байгша ондо яһала ургасатай. Тимофей Петрович Шилин, Иван Федорович Русин гэгшэдэй тэжээл бэлэдхэдэг оньһожоруулагдамал звенонууд гектар бүхэнһөө хори гаран центнер үбһэ хуряана. Эдэ звенонууд ажалаа бригадна гуримай ёһоор эмхидхэнхэй.

Үдхэнөөр ургаһан үндэр ногоотой эдэ сабшалангууд луговодуудай оролдосото ажалые гэршэлнэ. Үнэхөөрөөшье, саг болзор соогоо минеральна үтэгжүүлгэнүүд оруулагдажа, газарай хүрьһэн дээгүүрээ һэндэгдээд, уһалуулагдажа байхадаа, ашыень һайн ургасаар харюулна ха.юм.

Тэжээл бэлэдхэгшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ И. Ф. Русинай звено шалгарна. Тэрэнэй звеногойхид 500 центнерэй 5—6 һүри үдэр бүри бодхооно.

— Ехэнхидээ, шанарай талаар нэгэдэхи классай үбһэ хуряанабди, — гэжэ И. Ф. Русин хөөрэнэ. — Даажа абаһан түсэбөө һаяын үдэрнүүдтэ дүүргэхэбди. Гол сабшалангуудаа дүүргээд, боролжотой, намагтай газарнуудта гар хажуураар сабшахабди. Бригадна гурим, минии һанахада, нэн түрүүн хүн зоной журам дээшэлүүлнэ, харюусалгань һураггүй һайжараа, «хасагуудай дүхэриг» — тамхи таталгын забһарлалганууд нилээд хороо гэжэ хэлэхэб. Хура бороогойшье ороходо, бодхооһон һүринүүдээ хорёолхо, техникэеэ заһабарилха, тоһодохо гэхэ мэтын ажал хэдэгбди.

Л. ДОРЖИЕВ.

СЕМИНАР- ЗҮБЛӨӨН ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Улаан-Үдын районой Ивалгын ОПХ-гай полевой станда тус районой ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй семинар-зүблөөн үнгэргэгдэбэ. Семинарые Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов** нээжэ, намарай сагай уларилай тогтууригүй үедэ, силос болгон дарагдаха кукуруза болон бусад ургамалнуудые богонихон болзорто хуряажа абаха талаар Томско областиин Шегарска районойхидой дүй дүршэл тухай хуряангыгаар хөөрэжэ үгэбэ. Энэ райондо ажалай эмхидхэл һайжаруулһанай, ургаса хуряалгада хүдэлжэ байһан хүн зоной дунда ойлгуулалмжын хүдэлмэри ябуулһанай ашаар ажалынь эртэ үглөөнһөө эхилжэ, үдэшын харанхы болотор үргэлжэлүүлэгдэнэ. Ингэжэ Шегарска районойхид кукуруза болон хара таряа хуряаха хүдэлмэриие арбаад үдэрэй туршада дүүргээ. Удаань нүхэр В. Б. Саганов Ивалгын ОПХ-гай директор **Л. П. Бурковто** үгэ үгэбэ. Тэрэ силос дараха хүдэлмэриин энэ ажахыда яажа эмхидхэгдэһэн тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө. Эндэ хамта дээрээ 10500 тонно силос, 8600 тонно сенаж дарагдаха юм. Эдэ бүхы хүдэлмэри богони болзорто үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Тусхайлбал, силос дараха хүдэлмэрине ажалай юһэн үдэр соо дүүргэхээр шиидэнхэй. Тиигэжэ 50 хүнһөө бүридэһэн тусхай отряд бии болгогдонхой. Отрядаа бүридэлдэ хоёр звено ородог. Звено бүхэндэ КС-1,8, КСС-2,6, КСК-100 түхэлэй хоёр-хоёр түхеэрэлгэнүүд даалгагданхай. Эдэнэр үдэртөө 1200 тонно силос дараха даабаритай.

Ажахын хүтэлбэрилэгшэд силос, сенаж дараха хүдэлмэридэ хабаадаха хүн зонтой хөөрэлдэжэ, тэдэнэй һайн дураар ажалай үдэр үглөөнэй 7 сагһаа эхилээд, үдэшын 22 саг хүрэтэр үргэлжэлүүлэгдэхээр тогтоогдобо. Хүн зониие үглөөгүүр эртэ ажалдань асарха гурбан автобус ябуулагдана. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ хабаадагшадые моральна болон материальна талаар урмашуулга эмхидхэгдэнхэй. Үдэр бүхэндэ социалис мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдожо, илагшадай хүндэлэлдэ Ажалай Алдар солын Улаан туг полевой станда үргэгдэнэ.

Семинарта хабаадагшад үглөөнэй 6 час 30 минутада поли дээрэһээ асарагдаһан кукурузатай холигдоһон ногоондо консервант, трихлорацетат нэмэжэ, силос болгон дараха хүдэлмэритэй танилсаа.

Ажахы бүхэндэ ажалай эмхидхэлые нарииаар хаража үзэхэ, тэжээл бэлэдхэлгын, таряа хуряалгын үедэ үглөөгүүр эртэ эхилээд, үдэшын харанхы болотор үндэр бүтээсэтэйгээр хүдэлхэ арга боломжонуудые хүдэлмэришэн бүхэндэ олгохо, орон, республика дотороnай түйлагдаһан түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр дэмжэхэ тухай семинар-зүблөөндэ хабаадагшадта дурадхагдаа.

Семинар-зүблөөндэ КПСС-эй обкомой секретарь **К. А. Албашеев**, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо **А. С. Берещинов**, партиин обкомой таһагые даагша **Б. Н. Николаев**, Улаан-Үдын районой хүтэлбэрилэгшэд хабаадалсаа.

Манай корр.

ҺУУЛЭЙ ТАСС МЭДЭЭСЭЛ

ГАЙХАМШАГТА ОЙ

Манай оронуудай арадуудай хоорондохи, социалис хани нэгэдэлтэ аха дүү гүрэнүүдэй хоорондохи хани барисаае, нягта жагсаалые, али алиндань ашатай туһатай харилсаае бэхижүүлхэ гээшэ марксизм-ленинизмын, социалис интернационализмын гол ёһонуудта, ангиин аша туһын нэгэдэлдэ үндэһэлдэг СССР-эй болон ЧССР-эй гадаадын политикын гол зүйл болоно. Словакиин национальна восстаниин 40 жэлэй ойдо зорюулагдажа, августын 27-до болоһон Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Г. В. Романов, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Н. И. Рыжков болон бусад тусхай тушаалтад президиумдэ һууба.

40 жэлэй урда тээ, Түбэй Словакида Совет Армиин илалта түгэс добтолгын үедэ, коммунистнуудай партиин хүтэлбэри доро словак арад восстани хээ һэн. Энэнь Эхэ оронойнгоо сүлөөтэ ба бэеэ дааһан байдалай түлөө чехословак арадай тэмсэлэй түүхэ-бэшэгтэ баатаршалгата хуудаһа бэшэһэн байгаа.

ЧССР-тэ байдаг элшэн сайд М. Завадил үгэ хэлэбэ. Словакиин национальна восстаниин 40 жэлэй ой, Совет Армиин Чехословакиие сүлөөлһөөр 40 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ бэлдэлгэ чехословак арадай ажалай ба ниитын айхабтар ехэ үүсхэл эдэбхи бадаруулба. Социалис байгуулалтада ЧССР-эй ажалшадай түйлаһан амжалтанууд манай оронуудай хоорондохи харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлхэ, эб найрамдал хангаха арга олгохо байна.

НИИТЭ НЭГЭН, ОЛОНАЦИОНАЛЬНА

Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэдэг совет кинематографиин бүхы 65 жэлэй ойн түүхэ манай үеын хүнүүдэй ажабайдалтай, баатар габьяата ажал хэрэгүүдтэй таһаршагүй холбоотой байна. Социалис реализмын искусствын партида, арадта хабаатай байлгын ленинскэ гол ёһонуудые хүтэлбэри болгон, тэрэ хододоо үе сагтаяа зэргэ дабшадаг, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө тэмсэлдэ нүлөө ехэтэй хүсэн болодог байгаа, саашадаашье мүнөөшье боложо байһаар.

Совет киногой үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан августын 27-до Москвада болобо.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин, соёлой ажал ябуулагшад, ниислэлэй олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һуугаа.

Экранай уран бэлигтэнэй энэ һайндэр кинематографиие хүгжөөхэ асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй абаһан тогтоолой үндэһөөр дэлгэрһэн зохёохы ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэржэ байна гэжэ СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Н. Я. Сычев болон бусад үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Эгээл олоной хабаадалгатай искусствые нарижуулан һайжаруулха тухай парти болон гүрэнэй анхаралаа ехээр хандуулжа байһыень элирхэйлэн харуулһан энэ документ манай үе сагта хүрэмэ шэнэ зохёолнуудые бүтээхэ талаар бидэниие зоригжуулна.

Совет хүнүүдэй зохёохы ажал тухай фильмүүд ороной бүхы 39 киностудиин түсэбүүдтэ горитой һуури эзэлнэ. Фашизмые һамна бута сохижо, илалта түйлаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан ехэ хэмжээнэй кинолентэнүүд буулгагдана.

Совет кинематографиин хүдэлмэрилэгшэд шэнэ хүниие — коммунизм байгуулагшые хүмүүжүүлгэдэ партиин үнэн сэхэ туһалагша саашадаашье байха юм гэжэ суглаанда хабаадагшад найдуулба.

(ТАСС).

КПСС-эй XXVI СЪЕЗДЫН ШИИДХЭБЭРИНҮҮДЫЕ БЭЕЛҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ХҮН БҮХЭНЭЙ ХАРЮУСАЛГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭН...

Манай Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай коллектив КПСС-эй XXVI съездын, КПСС-эй ЦК-гай удаадахи Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые үнэн сэхэ ажалаар бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхэ гэһэн хүсэл эрмэлзэлтэйгээр ажаллажа байнхай. Үйлэдбэриин ашаг үрые, хүдэлмэриин шанарые эрид дээшэлүүлжэ, эрдэм, техникын дэбжэлтые түргэдхэһэнэй ашаар эгээл һайн үрэ дүн туйлаха гэһэн хараа зорилго урдаа табинабди. Энэ эрилтэнүүдэй үндэһэн дээрэ ажал эмхидхэгдэнэ, социалис мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэнэ. Ажалша коллективүүдэй дунда ойлгууламжын, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тон эдэбхитэйгээр ябуулагдажа, гүрэнэй, үйлэдбэриин, технологическа журам улам шангадхагдана.

Бидэ, хүдэлмэришэдэй дүй дүршэлые, мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, һургаха хэрэгтэ гол анхаралаа хандуулнабди. Ороной томо-томо түрүү комбинадуудта хүдэлмэришэдөө эльгээжэ, дүршэл шадабаряа дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь туһа нүлөө үзүүлнэбди. Байгша оной эхинһээ 60 гаран хүдэлмэришэд ороной целлюлозо-картоной комбинадуудта ошожо, түрүү хүдэлмэришэдэй дүй дүршэл шудалһан байна.

«Социалис мүрысөөнэй үүргэ нүлөө дээшэлүүлжэ, ажалай дүнгүүдые саг болзортонь согсолхо» гэһэн КПСС-эй ЦК-гай гаргаһан тогтоолой заабаряар үндэр бүтээсэ туйлаһан хүдэлмэришэдэй нэрэ солые олоной дунда мэдээжэ болгохо, тэдэнэй нэрэ хүндэдэ Улаан туг үргэжэ, үнэтэ бэлэгүүдээр, мүнгэн шангаар урмашуулдаг гээшэбди. Ажалша коллективүүд, хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ мэргэжэлтэд хүбиингаа социалис уялга хамгаалдаг заншалтай болонхой. Хүдэлмэришэн бүхэнэй дунда социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ комбинадай захиргаан, партком, профсоюзай комитет аргагүй ехэ анхарал хандуулна. Комбинадай хүдэлмэришэдэй 98 процентнь хубиин уялга абаад, тэрэнээ амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Хүдэлмэришэдэй байдал һуудалые һайжаруулха, ажалай участогуудта аятай зохидоор хүдэлхэ эрхэ байдал байгуулха талаар мүн лэ бага бэшэ хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдэнэ. Энэ бүхы ябуулганууд хүдэлмэришэдэй комбинадһаа гаража ошохо ябадалые хорооно. Хүдэлмэришэднай ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандажа, эдэбхи үүсхэл гаргадаг болоо. Ажахын тоосооной гэхэ гэхэ гү, али бригадна подрядай гүримаар олохон хүдэлмэришэднай продукци гаргана.

Социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадажа, шэнэ онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар бидэ һайн шанартай продукци ехээр гаргадаг болообди. Байгша оной долоон һарын туршада продукци худалдаха даабаряа 790 мянган түхэригөөр үлүүлээбди. Үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулаад үзэхэдэ, 3,257 мянган түхэригөөр ехэ продукци худалдагдаа. Хараалагдаһан түсэбһөө гадуур 5832 тонно целлюлозо, 4416 тонно картон гаргагдаа. Үнгэрһэн энэ үеынхитэй сасуулаад үзэхэдэ, бидэ 7582 тонноор ехэ картон гаргажа, промышленностиин хэрэглэмжэдэ эльгээгээбди. Ажалай бүтээсэ 5,1 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн, продукциин өөрынь үнэ сэн 1,3 процентээр доошолуулагдаһан, 64 мянган түхэригэй элдэб зүйлэй химическэ бодосууд алмагдаһан байха юм.

Энэ бүхы амжалта туйлаха хэрэгтэ цехүүдэй, халаануудай, бригадануудай коллективүүд аргагүй ехэ нүлөө үзүүлээ гээд тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Ажал хэрэгээ һайн мэдэдэг, дүршэл шадабаритай хүдэлмэришэд коллектив доторнай олон ааб даа. Целлюлозо шанадаг түхеэрэлгын машинистнүүд А. М. Маньков, Г. П. Павлов, картон хэдэг машинын операторнууд Н. М. Тарасевич, С. С. Тумуреев болон бусад эрхим түрүү ажалаараа олоной дундаһаа шалгаржа ябаһаар. Комбинадаймнай бэшэшье олон хүдэлмэришэд хаба шадалаа ажал хэрэгтээ сүм зорюулжа, эгээл үндэр бүтээсэ туйлахын түлөө тэмсэнэ. Энээн дээрэһээ продукци гаргаха, захиншадтаа эльгээхэ даабаряа дүүргэдэг, үлүүлэн дүүргэдэг болообди.

Эдэ бүхы амжалтануудаа саашадань улам арьбадхаха гэһэн эрилтэ хүдэлмэришэдэй урда табигдахал ёһоороо табигдана бшуу даа. Хүдэлмэришэдэй харюусалгые улам дээшэлүүлхэ зорилготойгоор хүмүүжүүлгын болон ойлгууламжын хүдэлмэри бүри эдэбхитэйгээр ябуулагдана. КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй эрилтын ёһоор, үзэл сурталай хүдэлмэри улам һайнаар ябуулагдана. Ниитэ полит-үдэрнүүд, хүдэлмэришэдэй суглаанууд, нээмэл бэшэгэй үдэрнүүд ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ нүлөө үзүүлнэ. «Ажалай журамай үдэрнүүд» мүн лэ ехэ удха шанартай.

Манай целлюлозо-картоной комбинадай захиргаан, партком, профком ажалай эмхидхэлые һайжаруулха талаар эсэшэ сусашагүй ажал ябуулга эхилнэ. Хүдэлмэришэднай урагшаа эрмэлзэлһэн һанал бодолтойгоор ажаллажа, һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, гүрэнэй даабари дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулна. Энээн дээрэһээ һара бүриингөө даабари үлүүлнэбди. Байгша онойнгоо даабари мүн лэ үлүүлэн дүүргэхэ зорилготойгоор социалис мүрысөөн дэлгэрүүлэгдэжэ, дүнгүүд саг болзортоо согсологдожо, эрхим үрэ дүн туйлагшад урмашуулагдана. Хүдэлмэришэднай урдаа табиһан зорилгоёо бэелүүлхэ аргатай гээд һанагдана.

М. БАБЧУК,
Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинадай директор.

Республикымнай ниислэлэй гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын бүтээн гаргаһан элдэб хубсаһа хунар гансашье Буряадтаа бэшэ, мүн ороной хэдэн область, хизаарнуудта эльгээгдэжэ, һайн сэгнэлтэ абадаг болонхой. Тус предприятиин коллектив һүүлэй үедэ муу бэшэ үрэ дүнгүүдые туйлажа, арбан нэгэдэхи табан жэлэйнгээ даабарие болзорһоонь урид дүүргэхэ зорилготой хүдэлжэ байнхай. Коллективэй амжалтада шэрдэлгэ-шэмэглэлгын цехэй хүдэлмэрилэгшэдэй оруулдаг хубита ехэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: халваннайнгаа даабарие 115 процент хүрэтэр бэелүүлдэг шэрдэлгэ-шэмэглэлгын цехэй түрүү хүдэлмэрилэгшэ Людмила Семёнова.

В. ПЛУТТЫН фото.

ГАБЬЯАТА ШАХТЁР

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ

Галуута-Нуурай эрьедэхи шулуу нүүрһэ малтажа эхилхэдээ эгээн түрүүн Тамча гэжэ һуурин шадар шахта бариһан байха юм. Зүгөөр ашагта малтамалай хэбтэшын хэмжээн тэндэ бирагүй байжа тэрэ уурхай ашаглагдахаяа болёо бэлэй.

Баяр хүбүүн балшар наһандаа мүнөөхи орхигдоһон шахтын юмэрхэй нүхэн соогуур нүхэдүүдтэеэ мүлхин наададаг һэн. «Би шахтер гээшэб!» гэжэ юрын фонарь малгай дээрээ уяжа, модоор дархалһан түлхюур бараад, тэрэ уурхай соо газар малтажа, ерээдүй мэргэжэлээ зүгнэһэн байгаа ха юм даа.

Дунда һургуули дүүргэхэ үедэнь Баярай эхэ наһа баража, олон үхибүүдтэй бүлэдэ хүдэлмэришэ гэрэй эзэн хэрэгтэй болоо. Гусиноозерск хото ерэжэ, Баяр Раднаев шахтын дирекцидэ мэдүүлгэ бариба.

— Газар дороһоо нүүрһэ малтан абаха хүдэлмэридэ шиирэг хүбүүд хэрэгтэй, мүн хатуу зориг шэрээхэ ёһотой, —гэжэ набтаршаг бэетэй Баярые сэгнэн хараад, кадрнуудай таһагые даагша бодолгото болоо гэхэ.

— Зоригложо ажаллахаб,— гэжэ залуу хүбүүн мэдүүлбэ. Энэ үедэ мэдээжэ болоожо байһан шахтер Валерий Спиридонович Можаров азатайгаар тохёолдожо, «манай бригадада хүдэлмэришэн хэрэгтэй» гэжэ хэлээд, Баярай хуби заяае шиидхээ бэлэй. Шахтернуудай буряад кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ анхарал ехээр хандуулжа байһан шахтын партийна организаци, дирекци буряад хүбүүдые ажалда дуратайгаар абадаг заншалтай. Буряад Можаровай хүтэлбэрилдэг бригадада ород, татар, украин, белорус яһанай түлөөлэгшэд хүдэлжэ байгаа. Иимэ интернациональна коллективтэ Баяр Раднаев ажаллажа эхилбэ.

Анха түрүүшээр газар доро ороходонь зүрхэниинь түг-түгхэн сохилжо, амисхалынь абиртаһан байха юм. Харанхышаг, шиигтэйшэг уурхай соо хүдэлжэ байһан хүнүүдэй нюдэнэй сагаан, мүн шүдэнэй сагаан харагдаха, харин нюур шарайнь танигдашагүйгөөр харалшанхай үзэгдэнэ. Даб дээрээ эршэтэйгээр хүдэлхын аргагүй мэтэ амисхал дабхасажа, дадаагүй хүн аалиханаар, болгоомжотойгоор ажаллаха баатай болоо. Түрүүшын үдэрнүүдтэ Баярта гар үзүүрэй туһаламжын хүдэлмэри даалгагдаһан байгаа. Тиигэбэшье халаанай һүүлээр угаа эсэһэн хүбүүн газар дээрэ гарахадаа, сэбэр агаар түргөөр үрэбхин, дороһоо, бүхы сээжээрээ амилан зогсодог һэн. Наранай элшэ юрынхиһээ хурсаар харагдаха, номин тэнгэри оёоргүй мэтэ, ногоо, сэсэгүүд бүри һайхан тодоор үзэгдэхэ. Оршон тойронние ондоохоноор сэгнэн, ушарһан хүнүүдэй урдаһаа энеэбхилэн, шахтер хүбүүн ажалһаа бусаха.

Нарин абасатай комбайнын орондо бүтээсэ өхэтэй оньһожоруулагдамал «МКМ-1» түхэлэй комплекс дүрбэн жэлэй урда бригададань хэбсаргагдаа бэлэй. Баяр Раднаев мэргэжэлээрээ эрхим, дүй дүршэлтэй шахтер болоожо ургаһан байгаа. Василий Чернегов, Анатолий Кондрашов болон бусадтай хамта оньһон орёо энэ түхеэрэлгые ашаглалсажа, сүүдхэдээ 1000 тонно нүүрһэ малтаха рекорд туйлаба. Тэрэ гэхэһээ хойшо эбтэй энэ бригада саг үргэлжэ социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. Тус комплексын нюусые гүйсэд шудалһан Баяр шахардуу байдалай тохёолдохо үедэ эгээн бэрхэшээлтэй хамта байлсажа, оньһон түхеэрэлгые зогсолтогүйгөөр хүдэлгэхэ гэжэ оролдодог юм. Дүршэлтэй болоһон энэ шахтерто эгээн хүшэр хүндэ участогуудтахи хүдэлмэри даалгагдадаг. Горно-геологическа орёо бэрхэ байдалда хүдэлгэхөөр техникэеэ тааралдуулан шэглүүлхэдээ, бригадын ухаатан, дүршэлтэйшүүл зүбшэн хэлсэдэг, шадамар бэрхээр тэрэнээ заладаг. Тиимэ эдэбхи, үүсхэлшэдэй тоодо Б. Раднаев оролсодог. «Гусиноозерская» шахтын түлөөлэгшэд ороной түрүү шахтернуудай ажал хэрэгтэй, түрүү онол аргануудтай танилсахаяа хаа-яахан ошодог гээшэ. Хёрхо нюдэтэй, юумэн бүхэниие ажаглан ябахадаа һайнаар хадуудаг, һүбэлгэн ухаатай Раднаев заатагүй шахтын мэргэжэлтэд болон эрхим хүдэлмэришэдэй иимэ делегациин бүридэлдэ оролсодог.

Ганса ажалаараа бэшэ, мүн жэшээтэ журамаараа, ажабайдалаараа Баяр Лубсанович олондо хүндэтэй хүн болонхой. Шахтернууд хадаа юрын үгэдэ үнэншэдэггүй, харин бодото хэрэгээр хүнэй габьяа сэгнэдэг, нюуртань сэхыень хэлэдэг зон гээшэ. Тиимэһээ нэгэтэ шахтернуудай партийна суглаан дээрэ Б. Л. Раднаевай үгэ абажа, дутагдалнуудые шүүмжэлэн эрид хатуугаар хэлэхэдэ, хэншье тэрэнэй урдаһаа буруу үгэ хэлэхэгүй байба. Һанаһанаа үнэн сэхээр хэлэжэ, шахтернуудай этигэл найдабарида хүртэхэ жэншэдгүй эрхэ олохо гээшэнь тиимэ амар хэрэг бэшэ. Баяр Лубсановичые горнягууд хүндэлдэг, тэрээндэ этигэдэг.

«Буряадай АССР-эй габьяата шахтер» гэһэн үндэр нэрэ зэргэ Раднаевта олгоходо, шахтада хэншье гайхаагүй һэн:

— Энэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ ёһооросл хүртэбэ. Залуушье һаа бодото шахтер болоожо хүдэржэһэн хүн ха юм даа.

— Ямаршье хүшэр хүндэ даабари Баярта даалгажа болоно. Тэрэшэлэн бригадын эб эе бэхижүүлхэ нүхэсэлэй талаар Раднаев сэгнэшэгүй хүн, —гэжэ тэрэнэй бригадир, мүн лэ республикын габьяата шахтер В. Можаров хэлэнэ.

Арба гаран жэлэй туршада газар дороһоо галта шулуу абажа байһан энэ шахтерой ехэхэн хубита тус бригадын амжалтада бии. Найман һарын түсэб бригада болзорһоо урид дүүргээд, Шахтерой үдэрые угтаба.

Н. ДЫМБРЫЛОВ.

ИЛАГШАД ТОДОРБО

Нютагай промышленностиин предприятинуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 1984 оной II кварталай дүнгүүдые хаража үзээд, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет ба профсоюзуудай областной совет иигэжэ тогтообо:

Республикын түлишын промышленностиин предприятинуудай дундаһаа Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Улаан тугые 520 түхэриг мүнгэн шантайгаар **Хяагтын модо бэлэдхэлэй коллективтэ** барюулха. Энэ пунктын коллектив продукци худалдаха түсэбөө 100 процент, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэбөө 140 процент дүүргэə.

Эд бараа наймаалха түсэбөө 103,2 процент дүүргэһэн **Баргажанай-Адагай межрайтопсбытдэй коллективтэ** 100 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулха.

Республикын Нютагай промышленностиин предприятинуудай дундаһаа Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Улаан тугые 900 түхэригэй мүнгэн шантайгаар **оёдолой «Туяана» нэгэдэлэй коллективтэ** барюулха. Эд бараа худалдаха түсэбөө 100,6 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 101,5 процент дүүргэə.

Продукци худалдаха түсэбөө 100,2 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 105,2 процент дүүргэһэн **Буряадай туршалгын, гар бэлэгэй заводой коллективтэ** 1650 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулха.

Республикын Ой модоной ажахын министерствын предприятинуудай дундаһаа модо отолхо түсэбөө 100,9 процент, продукци худалдаха түсэбөө 103 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 129 процент дүүргэһэн **Уоянай ой модоной ажахын коллективтэ** 900 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан олгохо.

Модо отолхо түсэбөө 101 процент дүүргэһэн **Зэдын ой модоной ажахын коллективтэ** 400 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шан барюулха.

Республикын эдеэ хоолой промышленностиин предприятинуудай дундаһаа Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай соведэй дамжуулгын Улаан тугые 2000 түхэригэй мүнгэн шантайгаар **Улаан-Үдын хилээмэнэй комбинадай коллективтэ** барюулха. Энэ коллектив продукци худалдаха түсэбөө 102.5 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 103.8 процент дүүргэə.

Эд бараа наймаалха түсэбөө 104,2 процент дүүргэһэн **Сэлэнгын хилээмэнэй 8-дахи заводой коллективтэ** 600 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан олгохо.

Республикын Худалдаа наймаанай министерствын предприятинуудай дундаһаа эд бараа наймаалха түсэбөө 102.8 процент дүүргэһэн **Улаан-Үдын нэгэдэхи пищеторгын 13-дахи магазинай коллективтэ** 600 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан олгохо.

Республикын оптово баазануудай предприятинуудай дундаһаа Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Улаан тугые 600 түхэриг мүнгэн шантайгаар **Буряадай хладокомбинадай коллективтэ** барюулха. Энэ коллектив оптово аргаар эдеэ хоол наймаанда гаргаха түсэбөө 102,7 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 100,2 процент дүүргэə.

Республикын хэблэлэй, полиграфиин болон номуудые наймаалгын комитедэй предприятинуудай дундаһаа Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба профсоюзуудай областной соведэй дамжуулгын Улаан тугые 178 түхэригэй мүнгэн шантайгаар **Бэшүүрэй типографиин коллективтэ** барюулха. Тус коллектив продукци гаргаха түсэбөө 107,4 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 107,3 процент дүүргэбэ.

Продукци гаргаха түсэбөө 102 процент, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө 102,7 процент дүүргэһэн **Захааминай типографиин коллективтэ** 200 түхэригэй хоёрдохи мүнгэн шан барюулха.

Гусиноозерскын, Загарайн, Хоринн, Петропавловкын районуудай типографинуудай коллективүүд һайнаар хүдэлөө гээд тэмдэглэхэ.

Буряадай АССР-эй Ой модоной ажахын, худалдаа наймаанай министерствэнүүдэй предприятинууд сооһоо нэгэшье коллектив нэгэдэхи һуури эзэлээгүй. Социалис мүрысөөнэй гурим дүүргэгдээгүй.

НИИТЭ ПОЛИТ-ҮДЭР ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

Түнхэнэй райондо «Тэжээл бэлэдхэлэй түгэсхэлэй шата» гэһэн темээр ниитэ полит-үдэр һаяхан үнгэргэгдэбэ. Энэ үдэр полит-эмхидхэгшэд партиин райкомой бюрогой гэшүүдэй болон таһагуудые даагшадай хүтэлбэри доро бүхы ажахынуудта хубааран ошоһон байна. Тэдэнэр үбһэ хуряалгын, шэмэтэ тэжээл даралгын болон витаминтай ногооной гурил бэлэдхэлгын звено бүхэндэ хүрэжэ, тэжээл бэлэдхэлэй ябаса тухай, тэрэнэй һүүлшын шатын али зэргэ шухала байһан тухай хөөрэжэ үгөө.

Тэрэ үедэ район дотор 90 мянган центнер үбһэн гэхэ гү, али түсэбэй 63 процент бэлэдхэгдэһэн байба. Ажахынуудай дундаһаа Саяанай совхоз эгээл түрүүлэн үбһэ хуряалгаар түсэбөө дүүргэбэ. Тэрэнэй удаа Харбяангуудай совхоз ябана. «Маяк» колхоздо тэжээл бэлэдхэлгэ тон нобшорно. Энэ колхозойхил түсэбөө оройдоол 23 процент дүүргэнхэй. Мүн «Мир» колхоз нилээд хожомдонхой. Шэмэтэ тэжээл даралга илангаяа «Мир», «Восточные Саяны» колхозуудта, Саяанай совхоздо эршэтэйгээр ябуулагдажа байнхай. Гэхэтэй хамта Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо, Харбяангуудай, Түнхэнэй, Туранай совхозуудта силос болон сенаж даралга удаарууулагдана. Ушар иимэһээ район шэмэтэ тэжээл дараха түсэбэйнгөө хахадыешье дүүргээгүй байха юм. Харин энэ үдэр район витаминтай ногооной гурил бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргэһэн байба. Үнэтэ энэ тэжээл Саяанай болон Туранай совхозуудта, «Сибиряк» колхоздо түсэбһөө холо ехээр бэлэдхэгдээд байна. Гансал «Маяк» колхоздо энэ тэжээл оройдоол 7 тонно бэлэдхэгдэнхэй.

Ниитэ полит-үдэрэй үнгэргэгдэһэн үдэр полит-эмхидхэгшэд илангаяа хожомдожо ябаһан ажахынуудта тодорхой хөөрэлдөө үнгэргэһэн, тэжээл бэлэдхэлэй һүүлшын эдэ үдэрнүүдтэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлэн, түсэбөө али бүхы аргаар дүүргэхыень уряалһан байна. Гадна бүхы ажахынуудта, сельсэ, сомоной болон поселково Соведүүдтэ тэжээл бэлэдхэлэй хүдэлмэриин түргэдхэхэ талаар габшагай ажалай, түгэсхэлэй арбан хоног соносхогдобо.

Ниитэ полит-үдэрэй түгэсхэлдэ үдэшын 18—19 сагта КПСС-эй райкомой бюрогой гэшүүдтэ колхоз, совхозуудай ажалшад орожо, хубиин асуудалаар хөөрэлдэбэ.

Манай корр.

ЗУНАЙ ҺҮҮЛЭЙ ЗОРИЛГОНУУД

Зунай һүүлээр ороной полинууд дээрэхи хэрэг байдал түргөөр хубилна. Нэгэ хүдэлмэриин түгэсхэгдэхэдэ, нүгөөдэниинь эхилнэ. Тиин тэдэнэй туд бүхэниинь шухала юм, юуб гэбэл, тэрэ бүхы жэлэй хүдэлмэрие түгэсхэнэ гү, али ерэхэ жэлдэ үрэ түгэс дүнгүүдые туйлахын тула һайн үндэһэ һуури табина бшуу.

Таряашадай хэхэ юумэн олон. СССР-эй ЦСУ-гай мэдээнүүдэй ёһоор, 61,4 миллион гектар талмайн ороохото ба ороохото-бобово ургамалнууд (кукурузые оруулангүй) хадагдаад байба. Энэнь таряалангай бүхы талмайн 54 процент болоно. Хадагдаһан полиин 93 процентын ороохон сохигдоо.

Үнгэрһэн долоон хоногто Казахстанай шэнэ газартай ажахынууд ургасаяа хуряажа эхилээд, һаатуулангүйгөөр орооһо элеваторнуудта эльгээхые оролдоно. Харин зарим ажахынуудта энэ арга боломжо хүсэд бэшээр хэрэглэгдэнэ. Элеваторнуудай хатаалгын түхеэрэлгэнүүдэй миин һаатажа байхада, ороохон тоогууд дээрэ байлгагдана.

Кукуруза хуряалгын хаһа дүтэлжэ байнхай. Урда зүгэй ажахынуудта кукурузын һайн орооһо хуряадаг, харин хойто нютагуудта тэрэнэй набша намаагаар силос бэлэдхэдэг байна. Мүнөө жэлдэ ажахынууд таряалангай бүхы талмайе тэрэ зандань үлөөхэ, тэжээлэй нөөсэнүүдые нэмээхын тулада тэдэниие эзэн ёһоор хэрэглэхэ гэжэ оролдоно.

Ургасынь хуряагдаһан полинуудые механизаторнууд ерэхэ жэлэй ургасада бэлдэнэ. Белгородско, Воронежско, Саратовска, Волгоградска, Челябинска областьнуудта ба Хабаровска хизаарта энэ хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана. Гэбэшье зарим газарта эртын паар хахалха арга боломжонууд хүсэд бэшээр хэрэглэгдэнэ. Орон дотор бүхыдөө оройдоол 11-һээ үлүүтэйхэн миллион гектарта паар хахалагдаа.

Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, намарай ургамалнуудые тарилга удаанаар ябуулагдана. 6 миллион гектар талмайда тарилга хэгдээ. Нёдондо жэлдэ энэ үедэ 1,5 миллион гектараар ехэ полидо тарилга хэгдэһэн байгаа.

Ажахынууд бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл нөөсэлжэ үргэлжэлүүлһээр. 55,6 миллион тонно үбһэн, 61,1 миллион тонно сенаж, 43,9 миллион тонно бусад бүдүүн тэжээл бэлэдхэгдээд байба. 40,5 миллион тонно силос даргадаа.

(ТАСС-ай корр).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ АША ТУҺАДА

Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо габшагай ажалай 40 неделиие зорюулха гэһэн москвагайхидай үүсхэлдэ совет хүнүүд эдэбхитэйгээр харюусана. Ажалай вахтын эхиндэ туйлагдаһан үндэр үрэ дүнгүүд энээниие элирхэйлэн батална. Заводуудай, барилгануудай, транспортна предприятинуудай олохон коллективүүд бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана, арга нөөсэеэ гүйсэд хэрэглэхые шиидэнхэй байһанаа мэдүүлнэ. Тэдэнэй ажалай амжалтанууд тухай ТАСС-ай корреспондентнүүд иигэжэ мэдээсэнэ:

Илалтын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн ажалай вахтада жагсаһан **Москвагай «Серп и Молот» гэжэ заводой** металлургнуудай мүрысөөндэ «300» гэдэг станай прокатчигууд түрүү һуури эзэлжэ ябана. Түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдэйнгээ хүдэлмэрие тодо наринаар эмхидхэһэнэйнгээ ашаар түрүүшүүл амжалта туйлана. Дайнай ба ажалай ветеран С. Новиковой хүтэлбэрилдэг заһабарилгын бригада түхеэрэлгэ хэрэгсэлнүүдые һайнаар бэлдэдэг юм.

Сергей Васильевич 30 гаран жэл соо заводто хүдэлнэ. Тэрэнэй мэргэжэл шадабари бүхы прокатчигуудта мэдээжэ болонхой. Коллектив һэргылэмжын хиналта, шалгалта түргөөр, саг соонь хэжэ, хүсэтэ агрегадай хүдэлмэрие халташье зогсоодоггүй юм. Тиимэһээ агрегадынь үрэ түгэсөөр хүдэлдэг байна.

С. Новиковой коллектив заводой олохон заһабарилагшадта түрүү дүй дүршэлэй һургуули болонхой. Тэдэнэр мүнөө бусад участогуудта хүдэлнэ, өөһэдөө залуушуулые һургана. Ветеранай бригадын амжалта бүхэн хамтын ажалай илалта болонхой.

—Дурасхаалай вахтые онсо эршэмтэйгээр бэелүүлнэбди,— гэжэ С. Новиков хэлэбэ. — Металлургнуудай ажалай үүсхэл эдэбхи хадаа дайнай жэлнүүдэй алдарта ёһо заншалнуудай үргэлжэлэл болоно. Тиихэдэ заводой коллектив һэргээн заһабарилагдаһан танкнуудые байлдаанай газарта эльгээдэг байгаа.

«Ташсельмашай» коллектив Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан дээшэлүүлэгдэмэл социалис уялгануудаа хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлхые шармайн оролдоно. Үнгэрһэн габшагай неделиин турша соо түсэбһөө гадуур хлопок хуряалгын зургаан комбайн гаргагдаа.

Шудхалаашад болон хэбшэдһээ, токарьнууд болон үрэмдэгшэдһөө, гагнууршад болон электригүүдһээ түсэбһөө гадуур олон детальнууд, узелнууд халаан бүхэндэ хабсаралгын конвейертэ ородог байна. Жэшээнь, механо-хабсаралгын цехэй коллектив комбайнуудай нэгэ рамые халаан бүхэндэ эльгээдэг юм.

— Бидэнэртэ станогуудые, хүнүүдые нэмэжэ үгөөгүй һэн, — гэжэ слесарь-хабсаргагшадай бригадир А. Борин хөөрэнэ. — Бидэнэй хүн бүхэн дурасхаалай габшагай вахтада жагсахадаа, бүри һайнаар, бүри түргөөр хүдэлдэг болоһон байна. Тиигэншьегүй яаха һэм. Ушарынь юуб гэхэдэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай фронтнууд дээрэ хүн бүхэнэй эсэгэнь гү, али үбгэ эсэгэнь дайлалдаһан байгаа. Тэдэнэй дурасхаалые ёһолон хүндэлжэ, Эхэ оронойнгоо аша туһада габшагайгаар хүдэлхэ зэргэтэйбди.

Ташкентын машина бүтээгшэд 6 мянган комбайн хлопок тарижа ургуулдаг республиканудта эльгээбэ. Жэлэй дүүрэтэр хлопок ургуулагшад бата найдамтай, бүтээсэ ехэтэй 4 мянга шахуу машина, тэрэ тоодо, социалис уялгануудаар хараалагдаһанай ёһоор, түсэбһөө гадуур 120 комбайн абаха байна.

Каспиин Нефтяные камни гэжэ далайн олзоборилго дээрэ Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ дэлгэрһэн габшагай вахтын гурбадахи неделидэ нэгэдэхи цехэй хүдэлмэришэд илажа гараба. Долоон үдэрэй туршада түсэбһөө гадуур олзоборилогдоһон 5 мянган тонно нефтиин хахад шахуу хубиинь тэдэнэр үйлэдбэрилһэн байгаа.

Бүхы неделиин туршада хойноһоо шангаар һалхилаашье һаань, далайн оёорһоо нефть абагшад үрэмдэлгынгөө хүдэлмэрие эршэмтэйгээр ябуулба. Мастернууд С. Джафар-Заде, А. Алиев, Ш. Годжалиев, А. Бабаев гэгшэдэй бригаданууд абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна.

Үрэмдэгшэд гээгдэнэгүй. Үнгэрһэн неделидэ тэдэнэр Апрелиин 28-най нэрэмжэтэ хэбтэшэдэ үшөө нэгэ гүнзэгы скважина малтаба. Илалтын һайндэр болотор тэрэниие ашаглалгада оруулхаар шиидхэгдээ.

Таллинай «Балтийская мануфактура» гэжэ пумаажан бүд нэхэдэг комбинадай нэхэгшэд дурасхаалай вахтада жагсанхай. Коллективэй ажалай үүсхэл эдэбхи түсэбһөө гадуур ехэ продукци үйлэдбэрилхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха үүсхэл гарганхай. Харин мүнөө эдэ үрэ дүнгүүдээ хахад процентээр үлүүлжэ ябана.

Олон станогуудые хангаһанай, ажалай эмхидхэлэй ба түлбэриин бригадна арга нэбтэрүүлһэнэй ашаар амжалта туйлана. Утаһа ээрэгшэ Л. Петрова табан жэлэй эхинһээ хойшо долоон жэлэй даабарие дүүргэһэн тухайдаа үнгэрһэн неделидэ элидхэбэ. Н. Зиновьева, Л. Мацеюк зургаан жэлэй түсэб дүүргэə. Олон станок дээрэ хүдэлдэг мэдээжэ нэхэгшэ В. Муравьева хоёр табан жэлэй даабарие сентябрьда, немец-фашис булимтарагшадһаа Таллиниие сүлөөлһөөр 40 жэлэй ойдо дүүргэхэ хараатай.

Комбинадай шефтээ абаһан хоёр һургуулиин һурагшад дурасхаалай вахтын гурбадахи неделиие амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ ехэ хубитаяа оруулба. Һургуули дүүргэһэн хүбүүд, басагад зунайнгаа амаралтын үедэ станогуудай дэргэдэ хүдэлбэ. Аха үетэнһөө жэшээ абажа, тэдэнэр ажалай дадал шадабаритай болоһон байгаа. Тиигэжэ тэдэнэр Таллинай бүд нэхэгшэдэй олон үндэһэ яһатанһаа бүридэдэг эбтэй зэтэй коллективэй бүрин эрхэтэ гэшүүд болоһон байгаа. Тэдэнэр үнэн шударгыгаар ажаллажа, түрүүшынгээ шалгалтые амжалтатайгаар бариба.

(ТАСС).

...ООРОО ...АДАХАДА, ...АГШАТАЙ

лон поселково Соведүүдэй дунда 1983 оной хоёрдохи хахад жэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ илажа, Буряадай АССР-эй Министр-

нүүдэй Соведэй, облсовпрофой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа һэмди.

Тэжээл бэлэдхэлгэдэ ажал хэжэ шадаха хүн бүхэниие хабаадуулха гэһэн Кабанскын районой Селенгинскын поселково Соведэй, Улаан-Үдын районой Оронгын сомоной Соведэй гаргаһан үүсхэлые халуунаар дэмжэһэн байнабди. Ашанга, Амгаланта, Георгиевка һууринуудай ажалшадай хамтын суглаанууд зарлагдажа, тэжээл бэлэдхэлгые яажа урагшатайгаар үнгэргэхэ тухай асуудал үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ һэн. Эндэ хүдэлмэришэд, алба хаагшад, дайнай ба ажалай ветеранууд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һурагшад тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадаха байһанаа мэдүүлһэн байна.

Соведэй газар дээрэ оршодог эмхи зургаануудай, хүнгэн автомашинын эзэдэй, пенсионернүүдэй, гэрэй эзэн эхэнэрнүүдэй хүсөөр ниитын малда 450 центнер үбһэ хуряаха, 300 центнерһээ бага бэшэ халаахай, 250 центнер модоной набшаһа намаа бэлдэхэ гэһэн зорилго табигдаа юм. Тиихэдэ олоороо воскреснигүүдые эмхидхэжэ, харгын далан, бургааһа шугын хажуугаар, ханаабуудай эрьеэр хуу сабшажа абаха гэлсэһэн байгаабди. Энэл үедэ үбһэшэдэй звенонуудта, АВМ агрегадуудта депутадуудай постнуудые байгуулха, арадай хинагшадые хабаадуулха гэжэ шиидээ һэмди.

Мүнөө саг зуурын депутадуудай 9 постнууд хүдэлнэ. Шара Горхондо В. В. Николаевай звенодо тиимэ бүлэгые депутат С. Д. Земерев толгойлдог юм. Тэрэшэлэн Майладахи М. И. Алимасовай звенодо депутат Н. А. Черноскулов, Һалхитадахи А. В. Николаевай звенодо депутат А. Е. Филиппов, Шэнэһэн Хушуундахи звенодо — Д. Ж. Цыдыпов, Баруун-Ашангадахи Ж. Д. Жалсараевай звенодо депутат Н. С. Алакимов, Зүүн-Ашангын һаалишадай звенодо Н. А. Доргачеева, Бэлшэртэхи Б. Жамбалдоржиевай звенодо — Ж. Б. Нагмитов, Нарин-Горхондохи Н. Д. Цыренжаповай звенодо — Н. Д. Цыренжапов, Туһадахи П. Г. Смородниковой звенодо депутат Б. Н. Бадмаев гэгшэд депутадуудай постнуудые хүтэлбэрилнэ.

Район болон ажахы доторо үбһэшэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 2800 центнер тэжээл бэлэдхэһэн Б-Д. Санжижаповай, Анаагай эхиндэ баһа 2800 центнертэй Баян Жалсановай, гар хажууршадай Д. Зундуевай звенонууд түрүүлээ.

Саг үргэлжэ хүдэлдэг депутадуудай постын (хүтэлбэрилэгшэнь — отделениие эрхилэгшэ депутат Б-М. Ц. Дондоков) дундаһаа хоёрдохи отделени эрхимлэбэ. Тэндэ 500 центнер үбһэн һурилэгдөөд байна. Сомсоведэй гүйсэдком эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдые суглуулжа таба дахин воскресник үнгэргөө. Һаяхан ажахын сабшалан дээрэ табяад хүн гаража хүдэлөө, гол түлэб пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд. Нарин-Горхоной сабшалан дээрэ тэдэнэй хабаадалгатайгаар гараар үбһэн сабшагдаһан байгаа. Хоёр үдэрэй воскресниигэй үедэ арбаад гектар муу газарай ногоон хурягдаа. Совхозой түбһөө дүшөөд модондо оршодог Соорхойн сабшаланда хүнүүд баһа воскресниигтэ ошожо, болдог, дошо, намагтай газарнуудай үбһэ гараар сабшажа абаа. Нигэжэ хоёр зуугаад хүн воскреснигүүдтэ хабаадажа, ажахыда тэжээл бэлэдхэлгэдэ яһала туһа нэмэри хүргэбэ гээшэ.

Район дотор соносхогдоһон тэжээл бэлэдхэлгээр габшагай һарын түрүүшын арбан хоногой туршада манай «Георгиевский» совхоз социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ, КПСС-эй райкомой, райсоведэй гүйсэдкомой дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаа. Энэл ажахын Петр Васильевич Саловаровай хүтэлбэрилдэг АВМ-эй агрегадай коллектив витаминтай ногооной эрхим шанартай гурил бэлэдхэжэ, мүн лэ мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Энэ агрегадай дэргэдэ депутадуудай болон арадай хиналтын пост бии. Эндэнь 7 хүн хүдэлдэг: машинистын туһалалгаар дүй дүршэлтэй шадамар бэрхэ механизатор М. Разуваев ажаллана. Трактористнууд В. Смородников, А. Алимасов жолоошон А. Беликов гэгшэд үдэрһөө үдэртэ үндэр бүтээсэ туйлана. Эдэ үдэрнүүдтэ хоёр халаанда хүдэлхэдөө сүүдхэдэ 8—9 тонно гурил бэлдэнэ.

Агрегадай һаадгүй хүдэлхэ ябадалые инженер С. А. Овчинников, хүдэлмэришэд Г. Черных, Г. Афанасьев гэгшэд хангана.

Районой түбэй предприятинуудай, албан зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ажахыда тэжээл бэлэдхэлгэдэ яһала горитой туһаламжа үзүүлнэ. Жэшээлхэдэ, З. Л. Корнаковагай хүтэлбэрилдэг оньһожоруулагдамал лесхоз хүнүүдые, оньһон техникэ совхоздо эльгээжэ, жэлһээ жэлдэ ехэхэн туһа хүргэдэг юм. Тиихэдэ Зүүн Хуурайн лесхоз тэдэнһээ гээгдэнэгүй. Хамтадаа 340 центнер үбһэ һуриляжэ хорёолоод, тушаагаа.

Энэ ажахы 3900 центнер үбһэ, 1000 тонно силос, 5,5 тонно сенаж, 220 тонно витаминтай ногооной гурил бэлдэхэ түсэбтэй. Мүнөө 220 хүн 13 звенонуудта тэжээл бэлэдхэжэ байнхай.

Эдэ үдэрнүүдтэ үбһэшэд сэлмэг үдэр, час бүхэниие зүбөөр хэрэглэжэ ажаллахые оролдоно.

Нигэжэ ниитын малда тэжээл бэлдэлгые түргэдхэхэ хэрэгтэ хубитаһа оруулжа байнабди.

Б-С. БАДМАЕВ,
Ашангын сомоной Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ.

ШЭНЖЭЛЭЛ БА ШҮҮМЖЭЛЭЛ

МҮНӨӨНЭЙШЬЕ, ЕРЭЭДҮЙНШЬЕ ХАРАА ШЭГЛЭЛТЭЙГЭЭР

Ороной арадай ажахын экономико хүгжөөлгын мүнөөнэй шатада тэрэнэй бүхы һалбаринуудые хурдан түргэн дэбжэлтын үндэһэ һуури дээрэ табиха гээшэ тон шухала удха шанартай байна. Мүн хүдөө ажахыдашье иимэл юм. Шэнжэлжэ байһан номой авторнуудай нэгэнэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, Буряад ороной эрхэ байдалда хүдөө ажахын үйлэдбэриие эршэмтэйгээр, үрэ түгэсөөр хүгжөөлгэ бүришье шухала удха шанартай. Ушарынь юуб гэхэдэ, эндэ элдүүрилэгдэдэг газарай, илангаяа тарялангай талмаие саашадань үргэдхэхэ нөөсэнүүд үгы шахуу, тиихэдэ РСФСР болон Зүүн Сибириин экономическа район дотор абажа харахада, хүн бүхэнэй хүртэсэдэ газар болон адууһа мал үлүү олон байна. Гэхэ зуура, хүдөө ажахын ургамалнуудай ургаса, малай ашаг шэмэ үшөөл бага байһаар.

Ушар байдалай иимэ байһые хараада абажа, шэнжэлгэнүүдэй, мүн республикын эрдэм-шэнжэлэлгын институдуудай ба эмхи зургаануудай баримта мэдээнүүдые, колхоз, совхозуудай түрүү дүй дүршэлые согсолһоной, шэнжэлэн хаража үзэһэнэй үндэһөөр, номой авторнууд хүдөө ажахые эршэмтэйгээр, ашаг үрэтэйгээр хүгжөөһэнэй ашаар тэрэнэй продуктнуудые үйлэдбэрилгые дээшэлүүлхэ арга нөөсэнүүдэй хэр ехэ байһые элирхэйлэн харуулна. Жэшээнь, энэ ном соо республикын совхозуудые бүлэг бүлэгүүд болгожо хубаарилһанһаань харахада, дээдэ бүлэгэй совхозууд доодо бүлэгэй ажахынуудһаа фондоор хангагдалгын талаар 7,1 дахин, тэрэ тоодо техническэ хэрэгсэлнүүдээр 7,5 дахин, тиихэдэ хүдөө ажахын эдлүүриин 100 гектарай тоосоондо абабал, бүхы продукци үйлэдбэрилгөөр 6,8 дахин үлүү ехэ байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие үрэ түгэсөөр хүгжөөлгын мүнөөнэй шатын онсо зүйлнүүд, жэшээнь, тэрэниие индустриин үндэһэ һуури дээрэ табилга, ажахынууд хоорондын кооперацие, агропромышленна нэгэдэлые хүгжөөлгэ энэ зохёол соо дэлгэрэнгыгээр харуулагданхаи.

Энээнтэй дашарамдуулан, республика дотор агропромышленна комплексын байгуулга, тэрэниие хүгжөөлгэ, тэрэнэй һалбариин байгууламжые саашадань нарижуулан һайжаруулха харгы замууд, ушаржа байһан дутуу дунданудые усадхалга гэхэ мэтэ асуудалнууд уншагшадые, илангаяа мэргэжэлтэдые һонирхуулха байна. Тусхайлбал, үхэр мал, шубуу, һү болбосоруулгын, үйлэдбэрилгын шэнэ хүсэнүүдые байгуулха, овощ, үрэ жэмэс, хартаабха хадагалалгын складуудые, түхеэрэлгэнүүдые бариха, тэдэниие таарамжатаи зохидоор байрлуулха, мүн агропромышленна комплексын шухала һалбари болохо хүдөөгэи барилгын материально-үйлэдбэриин баазые эрид шууд бэхижүүлхэ шухала дурадхалнууд оруулагданхай.

Буряадай АССР-эй агропромышленна комплексые бүрилдүүлэн байгуулгын, тэрэниие хүтэлбэрилгын асуудалда уншагшадай анхарал юундэ хандуулха ушартай болонобибди гэхэдэ, энэ асуудалда зорюулагдажа республика доторнай гаргагдаһан ори ганса монографи аяар 1975 ондо хэблэгдээ һэн. Сэхыень хэлэхэдэ, шэнжэлжэ байһан номоймнай авторнуудай нэгэниинь тэрэнэй авторнуудай тоодо ороһон байгаа. Шэнэ номой һайн юумэниинь юуб гэхэдэ, промышленна талаараа шэнээр ашаглагдажа байһан районуудта, нэн түрүүн Байгал-Амарай түмэр замай оршондо эдеэ хоолой бааза, тодорхойлбол, агро-эдеэ хоолой комплекс байгуулгын асуудалнууд тэрээн дотор үргэнөөр харуулагдана. Хойто-Байгалай, Баунтын районуудай Муяын гол газарай нөөсэ баялигуудые ашаглаһанай, гол шухалань гэхэдэ, БАМ-ай оршондохи Баргажанай болон Хурамхаанай районуудай хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөһэнэй ашаар тэрэнэй бүхы Забайкалиин участогай хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хартаабхаар, овощоор, сагаан эдеэгээр гүйсэд, харин мяхаар 27—30 процентээр хангажа болохо байна гэжэ номой авторнууд ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин Буряадай Хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлэлгын институдай олон жэлэй шэнжэлгэнүүдэй үрэ дүнгүүдтэ үндэһэлэн тэмдэглэнэ.

Тэрэниие эршэмтэйгээр, үрэ түгэсөөр хүгжөөлгын материальна үндэһэ һуури болохо хүдөө ажахын үйлэдбэриие индустриин үндэһэ һуури дээрэ табилгын гол шэглэлнүүд ном соо тусхай бүлэг болгогдожо үгтэнхэй (оролтыень тоолоогүй һаа, энэ ном дүрбэн бүлэгһөө бүридэнэ). Хүдөө ажахые индустриин үндэһэ һуури дээрэ хурдан түргэнөөр гаргаха бүхы эрхэ нүхэсэлнүүд лэ тэрэниие үрэ түгэсөөр хүгжөөхэ аргатай гэжэ эдэ шэглэлнүүдэй удха шанарые гүнзэгыгөөр, дэлгэрэнгыгээр харуулһан ушар элирхэйлнэ.

Энэ ном үшөө ямар юумээрээ гүнзэгы удхатайб гэхэдэ, хүдөө ажахые үрэ түгэсөөр хүгжөөхэ олохон хүдэлмэридэ, гол түлэб тэрэнэй технико-экономическа талада, тодорхойлбол, газарые шанаржуулан һайжаруулга, хими нэбтэрүүлгэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие оньһожоруулга гэхэ мэтын тэрэнэй гол нүхэсэлнүүдтэ анхаралаа ехээр хандуулһан байна. Шэнжэлэгдэжэ байһан ном энэ талаар бусадһаа юугээрээ шалгарнаб гэбэл, хурдан түргэнөөр хүгжөөлгын хэрэгэй дурсагдаһан талань экономическа асуудалнуудаар таарамжатай зохидоор нэмээгдэнэ. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие эршэмтэйгээр хүгжөөлгын ажахын тоосоонои урмашуулга (3-дахи бүлэг), хүдөө ажахын предприятинууд болон тэдээндэ дүтэрхы агропромышленна комплексын һалбаринуудые хүтэлбэрилгые һайжаруулха тухай (4-дэхи бүлэг) эндэ хэлэгдэнэ.

Тиихэдэ ажахые эрхилэлгын бүхы хүдэлмэридэ ажахын тоосоое нэбтэрүүлгэ һайнаар харуулагдаа, хүдөө ажахын үйлэдбэрилгын түсэблэлгые нарижуулан һайжаруулгатай тэрэниие зохилдуулан табиха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. Ушар иимэһээ «туйлаһанаа» бэшэ, харин предприяти бүхэнэй үйлэдбэриин нөөсэнүүдые — газарые, үйлэдбэриин фонднуудые, хүдэлмэриин хүсые хараада абажа, түсэблэхэ хэрэгтэй гэжэ тон зүбөөр баталагдана. Һүүлэй жэлнүүдтэ мэдээжэ бэшэ ушар шалтагаануудаар удха шанарайнь доошолуулагдашаһан хүдөө ажахын эдлүүриин 100 гектар бүхэндэ продукци үйлэдбэрилгэ, худалдалга гэхэ мэтын үрэ дүнгүүдэй удха шанарые дээшэлүүлхэ шухала байһан тухай авторнуудай һанамжые али болохоор дэмжэхэ хэрэгтэй гэжэ тоолонобди. Имагтал газарай хэмжээ бэшэ, харин шанарыень хараада абахые дурадхагдана. Энээниие эли бодоор харуулхын тула хүдөө ажахын эдлүүриин 100 гектарай талмай дээрэһээ ондо ондоо хэмжээнэй продукци үйлэдбэрилжэ, худалдадаг районууд жэшээ болгон харуулагдана. Предприятинууд болон тэдэнэй ажахынууд хоорондын подразделениинүүдтэ ажахын тоосоо нэбтэрүүлгые нарижуулан һайжаруулха талаар хэдэ хэдэн һонирхолтой һанамжанууд оруулагдана.

Агропромышленна нэгэдэлнүүдтэ ородог предприятинуудые хүтэлбэрилгэ тушаа хэлэхэ болоо һаа, авторнуудай шэнжэлэн харуулһан асуудалнуудай нэгэндэ — һалбари һалбариин ба нютагай түсэблэлгые, хүтэлбэрилгые таарамжатай һайнаар зохилдуулха хэрэгтэ Соведүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай асуудалда тогтожо хэлэхые хүсэгдэнэ. Тэдэнэй партнернуудтай хүдөө ажахын предприятинуудай хоорондохи харилсаа холбоое лаб хангаха, үйлэдбэриин эсэсэй үрэ дүнгүүдые туйлаха — хүдөө ажахын продукци ехээр үйлэдбэрилхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар тэдэнэй ажал ябуулгые элсүүлхэ зорилготои документнүүдэй һүүлэй үедэ абтаһаниинь мэдээжэ. Гэбэшье албан зургаануудта ушарһан дутуу дундануудта үшөөл усадхагдаагүй байһаар. Заагдаһан документнүүд дотор хараалагданхай агропромышленна комплексдо экономическа харилсаа холбоое һайжаруулхын тула үшөөл ехэ саг хэрэгтэй.

Иимэ эрхэ байдалда тэдэнэй газар дайда дээрэ байрладаг предприятинуудай, эмхинүүдэй, элдэб албан зургаануудай, тэрэ тоодо агропромышленна нэгэдэлнүүдэй хүдэлмэриие һайнаар эмхидхэлгэдэ нютагай Соведүүдэй үүргэ хэзээ хэзээнэйхиһээ дээшэлэнхэй. Энэ талаар тэдэнэй эрхэнүүд, этигэмжэ түлөөлэлгэнүүд хууляар үргэдхэгдэнхэй. Энээн тухай юундэ хэлэхэ ушартаи болонобибди гэхэдэ, хүдөө ажахы болон тэрээнтэй нягта харилсаа холбоотой экономикын һалбаринуудые хүтэлбэрилгэдэ зорюулагдаһан зохёолнууд дотор нютагай Соведүүдэй үүргэ тухай тон багаар хэлэгдэдэг гээшэ. Зүгөөр хэрэг ушарынь гансал энээнпээ үндэһэтэй бэшэ: номой авторнууд Соведүүдэй бэелүүлхэ тодорхой зорилгонуудые дэлгэрэнгыгээр харуулна, тэдэниие шиидхэхэ харгы замуудые заажа үгэнэ.

Тобшолбол, мүнөө үедэ хүдөө ажахын үйлэдбэриие эршэмтэйгээр, ашаг үрэтэйгөөр хүгжөөхэ асуудалаар һонирходог хүнүүд шэнжэлжэ байһан номыемнай уншахадаа, голхорхогүй аабза гэжэ һананабди. Хэрбээ агропромышленна комплексын ажахы эрхилэлгые нарижуулан һайжаруулха, тусхайлбал, тэрэниие бэеэ дааһан зүйл болгожо түсэблэхэ, колхоз, совхозууд болон тэдэнэй партнернуудай хоорондо экономическа харилсаа холбоо тогтоохо асуудалнуудай онсолон харуулагдаһан байгаа гээшэ һаань, энэ ном бүри һонин, гүнзэгы удхатай болохо байгаа бшуу.

Ф. ШУЛУНОВ,
Б. БАЛАГАНОВ,
экономическа эрдэмэй кандидадууд.

*** Ц. Б. Галданов, В. Б. Саганов. «Сельское хозяйство Бурятии на пути интенсификации». М., «Советская Россия». 1984.**

Улаан-Үдын физиотерапевтическэ поликлиникэдэ хүдэлдэг врачнууд болон медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда эрхим ажалаараа суурхаһан мэргэжэлтэд олон юм. Тэдэнэй дундаһаа коммунис ажалай ударник, медицинскэ сестра Татьяна Денисовна Ланина тухай һайшаал, магтаалай үгэнүүдые хэлэлтэй ха. Ажалшадай бэеын элүүр энхын түлөө үдэр бүри оролдожо байдаг энэ эхэнэр тус поликлиникэдэ 20 жэлэй туршада хүдэлхэ зуураа, хэды олон зондо ашатай туһатай эмшэлгэ хэһэн, хүл дээрэнь гаргаһан байна гээшэб?

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Т. Д. Ланина ажалдаа.

Н. ВЛАДИМИРОВАЙ фото.

«...УРЯАД ҮНЭН» ...ээ бэшэгдэнэй һүүлээр

«...ХА САГ ЕРЭЭЛ»

...з хэблэгдэһэн «Яраха саг ерээл» ...лхоз ба совхозуудта зүбшэн хэл...элгэхэ тухай асуудал РАПО-гой ...а.

...ажаглалтанууд зүбтэй гэжэ мэ...кээнүүд абтаа. Мүнөө үедэ бүхы ...густын 14-нэй байдалаар район ...таминтай гурил бэлэдхэгдээд бай-

ТАСС • АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

ИЗРАИЛИИН ЭЗЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ПОЛИТИКЫЕ БУРУУШААЛГА

ЖЕНЕВЭ. Палестинын асуудалаар правительствануудай бүридэлдэ ородоггүй эмхинүүдэй гурбан үдэрэй уласхоорондын уулзалга Женевэдэхи Нацинуудай ордон соо боложо дүүрэбэ. Зуугаад эмхиин, ООН-ой түлөөлэгшэд, уласхоорондын байдалай талаар мэдээжэ юристнүүд тэрээндэ хабаадаһан байгаа.

Совет делегациие толгойлогшо, Ази ба Африкын оронуудай һанаалаа нэгэдэлгын совет комитедэй президиумэй гэшүүн А. Е. Сухарев тэрээн дээрэ үгэ хэлэхэдээ, һүүлэй жэлнүүдтэ Палестинын асуудал улам бүри орёо, шухала болоо гэжэ тэмдэглэбэ. США-гай ба баруунай бусад оронуудай экономическа, политическэ ба сэрэгэй хүсэтэ дэмжэлгэдэ түшэглэжэ, Израилиин зонхилогшод эзэрхэг түримхэй ябуулгынгаа үрэ дүнгүүдые бэхижүүлхые, үргэдхэхые һэдэнэ. Тиихэдээ тэдэнэр уласхоорондын эрхын эгээлэй юрын ёһо гуримуудые бүдүүлигээр хазагайруулна. Палестинын асуудалые дары түргөөр, үнэн зүбөөр шиидхэлгэдэ туһа хүргэхыень тэрэ правительствануудые, эб найрамдалай ниитын эмхинүүдые уряалба.

Геноцид бэелүүлжэ байдаг, Палестинын хүн зониие дарлан мүлжэдэг, хатуу шангаар хашадаг, харшалдаг Израилиин эзэрхэг түримхэй политикые уулзалгада хабаадагшад эрид буруушаагаа. Эрхэнүүдэнигээ, тэрэ тоодо өөһэдын бэеэ дааһан бандалтай гүрэниие байгуулхын түлөө палестин арадай үнэн зүб тэмсэлые тэдэнэр халуунаар дэмжэжэ, Палестинын асуудалые бодотоор шиидхэхэ зорилготойгоор хэмжээнүүдые абаха шухала гэжэ мэдүүлөө.

КОММУНИСТНУУДАЙ ШЭНЭ ИЛАЛТА

ВАШИНГТОН. Һунгалтын урда тээхи ажал ябуулгада США-гай Коммунис парти шэнэ амжалта туйлаба. США-гай президент болон вице-президентдэ кандидадуудаар дэбжүүлэгдэһэн Компартиин Генеральна секретарь Г. Холл болон Компартиин ЦК-гай гэшүүн А. Дэвисые дэмжэһэн 7 мянга гаран һунгагшадай гар табилгатай петицинүүдые тэрэнэй түлөөлэгшэд Колумбиин федеральна округой һунгуулиин комиссида эльгээбэ. Нютагай хуулинуудай ёһоор, дуугаа үгэлгын бюллетеньнүүдтэ тэдэнэй нэрэнүүдые оруулхын тула американ ниислэл хотын 5 мянган хүнэй гар табилга суглуулха хэрэгтэй байгаа бшуу.

Г. Холл болон А. Дэвисэй һунгалтада хабаадалга президент Рейганэй коммунизмда харша политикада шанга харюу сохилто үгэхэ арга олгохо байна гэжэ США-гай Компартиин Вашингтон хотодохи, Вирджини штадтахи отделениин түрүүлэгшэ Л. Джексон тэмдэглээ. Ниитэ национальна хөөрэлдөөнүүдэй үедэ коммунистнуудһаа бэшэ хэншье энэ асуудал эрид шууд табижа шадахагүй байна гэжэ тэрэ мэдүүлбэ. «Имагтал баяшуулай аша туһые хараһан үндэһэ яһа илгалгын, арадта харша программа баталан абахын тула республиканецуудай Далласта партиина съездээ сугларaaд байха үедэнь Америкын ажалшад, үгытэй ядуу хүнүүд һунгалтын үедэ Рейганда шанга харюу сохилто үгэхын тула хүсэ шадалаа нэгэдүүлхэ ёһотой», —гэжэ М. Джексон хэлэбэ.

ЭТИГЭЛ НАЙДАЛАА БЭХИЖҮҮЛХЫН ТҮЛӨӨ

ТОКИО. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. У. Черненкын хэлэһэн үгэнүүдэй, статьянуудай номые «Кокусай бунка сюппанся» хэблэл барлажа гаргаа. Энэ ушар Японой ниитын ба политическэ ажабайдалда гайхамшагта үйлэ хэрэг болобо.

Япон уншагшадта К. У. Черненкын хандаһан хандалгада Японой олониитын анхаралаа ехээр хандуулжа байһан ушарынь һайшаамаар. Тэрээн дотор ингэжэ хэлэгдэнэ:

Япон тухай бодомжолходоо, совет-япон харилсаанай хэрэглэгдээгүй айхабтар ехэ арга боломжонуудтай байһые ходо ходо ой ухаандаа оруулдагби. Тиимэһээ минии статьянуудай, хэлэһэн үгэнүүдэй суглуулбариие танай орондо хэблүүлхэ тухай дурадхалые сэдьхэлээ ханангяар угтан абаа һэм.

СССР болон Япон хүршэ оршодог гүрэнүүд юм. Манай оронуудай эрьенүүд Номгон далайн уһаар сүршэгдэжэ байдаг. Гэбэшье манай оронуудай хоорондохи харилсаае номгон гэхын аргагүй.

ИКП-гэй ЭДЭБХИТЭДЭЙ УУЛЗАЛГА

РИМ. Италиин Компартиин эдэбхитэдэй уулзалга эндэ боложо, орон доторхи экономическа байдалые шэнжэлбэ. ИКП-гэй хүтэлбэриин гэшүүдэй, областной комитедүүдэй секретарьнарай, Компартиин заводской ба фабричнa секцинүүдэй түлөөлэгшэнэрэй хабаадаһан энэ уулзалга дээрэ ажалшадай бодото салин хүлһые хаһаха гэһэн правительствын хуулиие эрид буруушаажа байһанаа мэдүүлбэ.

Энэ хуули тушаа ниитэнациональна референдум эмхидхэхэ эрилтэтэйгээр Итали дотор гар табилга суглуулхые коммунистнууд оролдожо байна.

ФКП-гэй ПОЛИТБЮРОГОЙ МЭДҮҮЛГЭ

ПАРИЖ. «Юманите» газетын сентябриин 8—9-дэ болохо заншалта һайндэр энэ жэлдэ онсо удха шанартай байха юм. Ушарынь юуб гэхэдэ, тэрэ орон доторой политическэ байдалай улам хурсадалгын эрхэ байдалда үнгэрхэ байна гэжэ Франциин Компартиин Политбюрогой эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

1981 ондо зүүнэй үзэлтэй хүсэнүүдые дэмжэһэн олон миллион һунгагшад һаяхан Европын парламентда болоһон һунгалтада хабаадабагүй гэжэ документ дотор заагдана. Хүдэлмэригүйдэлгые хороохо, юумэнэй үнэ сэнгүүдые хямдаруулха арга олгоһон политика бэелүүлдэг зүүнэй үзэлтэй правительствын Францида засаг барихые хүсэжэ байһанаа тэдэнэр ойлгуулба.

«Юманите» газетын һайндэр хархис этэгээдүүдтэ эсэргүү тэмсэлдэ түрүү үзэлтэй хүсэнүүдые нэгэдүүлхэ шухала ушар болохо байна гэжэ ФКП-гэй Политбюро тэмдэглэнэ.

БАЯРАЙ СУГЛААН

МЕХИКЭ. СССР-эй ба Мексикын хоорондо дипломатическа харилсаанай тогтоогдоһоор 60 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан эндэ Гадаадын хэрэгүүдэй министерствэдэ болобо. Ороной политическэ партинуудай конгрессэй хүтэлбэриин гэшүүд, ниитын дипломатическа корпусой түлөөлэгшэд тэрээндэ хабаадаба.

Республикын гадаадын хэрэгүүдэй министр Бернардо Сепульведа сугларагшадай урда үгэ хэлэхэдээ, Советскэ Союз болон тэрэнэй арадтай тогтооһон харилсаа холбоогоо Мексикэ үндэрөөр сэгнэдэг, холбоо барисаагаа саашадань үргэдхэн гүнзэгырүүлхые хүсэдэг юм гэжэ тэмдэглээ. Тиимэһээ харилсаа холбоонойнгоо тогтоогдоһоор 60 жэлэй ойе сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэжэ байнабди. Эб найрамдалай ба аюулгүй байдалай асуудалнууд хоёр ороной правительствануудай хоорондохи харилсаанай гол темэнүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

ТЕЛЬ-АВИВАЙ АЮУЛТА ҺАНААШАЛГАНУУД

НЬЮ-ЙОРК. ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр элидхэл толилуулба. Араб гүрэнүүдтэ эсэргүү зэбсэгтэ ябуулгаяа Тель-Авивай үргэлжэлүүлхэ һанаашалгатай байһаниинь тэрээн сооһоо элирнэ. 1981 ондо Израилиин хархис этэгээдүүдэй Ирагтахи атомна реакторта зэрлиг бүдүүлигээр добтолһон ушар дабтагдахадаашье магадгүй гэжэ документ дотор хэлэгдэнэ.

Ирагай болон бусад араб оронуудай ядерна объектнүүдтэ добтолхо хараа бодолһоо Тель-Авив дары арсаха ёһотой гэжэ Х. Перес де Куэльяр Израильһаа ООН-ой дэргэдэ саг үргэлжэ байдаг түлөөлэгшэдэ эрилтэ табиһан байгаа гэжэ элидхэл дотор заагдана. Гэбэшье Израилиин түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, сионистнууд араб гүрэнүүдтэ эсэргүү ниимэрхүү харата ябуулганууддаа саашадаашье үргэлжэлүүлхые хараална. «Ирак болон бусад оронуудтахи ядерна түхеэрэлгэнүүдтэ добтолжо, тэдэниие үгы хэхэ гэһэн али бүхы аюул Нэгэдэмэл Нацинуудай Организациин Уставта зүрюу харша байна», —гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь тэмдэглэнэ.

Социалис оронуудаар

КОМБИНАДАЙ ОЙН БАЯР

БУХАРЕСТ. Хунедоартахи металлургическа комбинат байгуулагдаһаар 100 жэлэйнгээ ойе тэмдэглэжэ байнхай. Фашис дарлалтаһаа орониие сулөөлһэнэй һүүлээр үнгэрһэн 40 жэлдэ предприятиин түхэл шэнжэ танигдашагүйгөөр хубилаа юм. Жэшээнь, 40 жэлэй саада тээ комбинадта оройдоол 10,6 мянган тонно шэрэм үйлэдбэрилэгдэдэг байгаа һаа, мүнөө жэлэй гансахан табан һара соо түсэбһөө гадуур 23 мянган тонно шэрэм хайлуулагдаа юм. 1938 ондо Румыниин бүхы металлургическа заводуудай үйлэдбэрилдэг шэнээн хэмжээнэй продукци 400 кубометр хэмжээтэй нэгэ доменно пеэшэн жэл соо бүтээдэг байха юм.

Мүнөө үедэ тус металлургическа комбинат орон дотор үйлэбэрилэгдэдэг продукциин гурбанай нэгэ хубиие гэхэ гү, али 4 миллион шахуу тонно булад үйлэдбэрилнэ. Туйлаһан амжалтануудай түлөө комбинат нэгэнтэ бэшэ орденуудаар шагнагдаһан байна. Социалис Ажалай Геройн үндэр нэрэ зэргын олгогдоһон ороной түрүүшын предприятинуудай тоодо тэрэ оролсодог юм.

ЭКОНОМИКОНЬ АМЖАЛТАТАЙГААР ХҮГЖӨӨГДЭНЭ

ГАВАНА. Түрүүшын хахад жэлдэ Кубын ажалшад национальна экономико хүгжөөхэ талаар ехэ амжалтануудые туйлаба. Национальна мэдээсэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, орон дотор үйлэдбэриин ургалта 10 шахуу процент болоо юм. Ажалай бүтээсэ 7 процент ургаһан байгаа.

Бүхы һалбаринуудта үйлэдбэриин ургалта ажаглагдана. Национальна экономикын үндэһэ һууринь болохо саахарай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд мүнөө жэлдэ 8,2 миллион тонно саахар гүрэндөө тушаагаа юм. Энэнь нёдондо жэлэйхиһээ 1 миллион шахуу тонноор ехэ болоно.

Эрхэ сүлөөгэй олтирогой экономическа хүгжэлтын нүгөөдэ шухала шэглэлынь гэбэл, промышленна барилга болоно. Хоёр томо барилга— атомна электростанци ба нефть болбосоруулгын завод Сьенфуэгос провинцида бодхоогдожо байнхай. Пунта-Гордын (Ольгин провинци) никелиин комбинадай нэгэдэхи ээлжээнэй барилга түгэсхэгдэжэ байнхай.

ТҮРЭЛ НЮТАГАЙМНАЙ ТҮҮХЭҺЭЭ

АМЖАЛТА ТҮГЭС АЖАЛАЙ ХУУДАҺАНУУД

Түрэл Буряад оромнай мүнөө үедэ түрүү зэргын промышленностьтай, түгэс хүгжэнги хүдөө ажахын һалбаринуудтай, түбхинэһэн ажабайдалтай республика болонхой.

Һүүлэй 60 гаран жэлэй хугасаа соо имагтал Совет засагай үедэ, түрэл нютагаймнай түүхэдэ толормо хуудаһанууд бэшэгдээ ха юм.

50-дахи онуудай тэн багта шэнэ ба боро газар элдүүрилхэ гэһэн партиин ЦК-гай, Совет правительствын тогтоол абтажа, шэн габьята ажалай сууряан бүхы орон соомнай зэдэлээ һэн. Тэрэ сагай хуудаһа иран харанабди.

Коммунис партиин ударидалгаар шэнэ ба боро газар элдүүрилгэ шэн зоригто ажалай габьяа боложо, Совет гүрэнэй хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ нэгэ толотомо хуудаһан бэшэгдээ бэлэй. Энэ үйлэ хэрэг Советскэ Союзай арадуудай эбдэршэгүй хани барисаае, ленинскэ национальна политикын илан мандаһые гэршэлһэн бодото жэшээнүүдэй нэгэн болоһон гээшэ.

Шэнэ газар элдүүрилэгшэдтэ хандаһан КПСС-эй ЦК-гай амаршалгын бэшэг соо иигэжэ хэлэгдэнэ «түүхэтэ богони болзор соо 42 миллион гектар шэнэ ба боро газар элдүүрилэгдэжэ, Казахстанай, Сибиринн, Ураалай, Поволжиин болон оронoймнай бусад область, хизаарнуудай экономико болон соёл гэгээрэл хубилгагдаа. Урдань хооһон байһан газар дайдада городууд, болбосон түхэлтэй тосхон һууринууд бодхоогдоо, совхозууд бии болгогдоо, завод, фабриканууд баригдаа, эрдэмэй гуламтанууд байгуулагдаа».

Шэнэ газар элдүүрилгэ Советскэ Союзай Коммунис партиин сэсэн мэргэн, холын хараатай политикые гэршэлжэ, манай партиин аграрна политикын илан мандаһые харуулба, оронoймнай хүдөө ажахын улам саашадаа хүгжэн һалбаржа байһаниие тодорхойлбо ха юм.

Бүхы орон соохидол адли, шэнэ газар элдүүрилхын урда тээ манай Буряадай хүдөө ажахы 1950-дахи онуудта хүшэр байдалтай байгаа. Олон жэлдэ элдүүрилэгдэжэ, үрэжэлгүй болошоһон ушарһаа, элдэб бог үбһэндэ дарагдаһан цалтагаанаар тарилгын, талмай, дайнай урда тээхи үетэй сасуулбал, бага болоһон байха юм. МТС-үүдтэ техникэшье, механизаторнуудшье дуталдадаг байгаа. Тарян ажалда эрдэм наукын түрүү онол арганууд, туйлалтанууд хэрэглэгдэдэггүй байһан, тэрээн дээрэһээ тарянай ургаса тон бага бэлэй. Жэшээнь, 1953 ондо республика доторнай нэгэ гектарһаа дунда зэргээр 6,3 центнер ургаса абтаһан байна.

Мал ажалай һалбари мүн лэ гээгдэнги байһан гээшэ. Малда үбһэ тэжээл багаар бэлэдхэгдэдэг байгаа. Колхоз болон совхозуудта малай тоо толгойн олошордоггүй байхаһаа гадна ниитын малай ашаг шэмэнь тон бага бэлэй. Жэшээнь, 1953 ондо республика дотор үнеэн бүриһөө 550 килограмм һүн һаагдаһан, нэгэ хонинһоо дунда зэргээр 1,8 килограмм нооһон хайшалагдаһан байха юм.

КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1953 он) Пленумэй шиидхэбэриие бэелүүлэн, партиин обком хэдэн һарын туршада партийна хүтэлбэриие улам нарижуулан, колхоз, совхозуудай ажабайдалда дүтэлүүлхын тула шухала хэмжээнүүдые абаба. Республикын партийна, совет, ажахын органуудһаа дүршэл ехэтэй, хүдөө ажахые һайн мэдэхэ хүдэлмэрилэгшэд районуудай хүтэлбэрилхы тушаалнуудта табигдаа һэн. Тиигэжэ 23 хүн партиин райкомуудай секретарьнуудаар, 8 хүн райсоведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнүүдээр һунгагдаһан байна.

Нютаг нютагуудта хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй дундаһаа 75 хүн партийна эхин организацинуудай секретарьнуудаар дэбжүүлэгдэһэн юм.

Ленинэй партиин түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр урмашан зоригжоһон республикын ажалшад богонихон болзор соо хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгөөр тон ехэ ажал хэһэн байна. Илангаяа ехэ амжалта шэнэ газар элдүүрилгэдэ туйлагдаа. Таряалангай талмай үргэдхэгдөө, малай тоо толгой олошороо, хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ, гүрэндэ тушаалга эрид дээшэлһэн байна.

КПСС-эй ЦК-гай февраль-мартын (1954 он) Пленумэй тогтоолой үндэһөөр партиин Буряадай обкомой пленум, 1954 оной апрелиин эхеэр боложо, республикын хүдөө ажахыдахи байдал хаража үзэгдэһэн байна. Тиигэжэ 1954—1955 онуудта 228 мянган гектар шэнэ газар элдүүрилхэ, тэрэ тоодо, 1954 ондо 118 мянган гектар газар хахалжа, таряалангай талмайе үргэдхэхэ, тиигэжэ орооһо тарянай ургасые ехэ болгохо, малай тэжээл ехээр бэлэдхэхэ арга боломжо бии болгохо гэжэ хараалагдаба.

Буряадай областной партийна организаци КПСС-эй ЦК-гай сентябриин (1953 он), февраль-мартын (1954 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхэ, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ талаар хэрэгтэй хэмжээнүүдые абаһан байха юм.

МТС-үүдтэ, тэдэнэй харьяата колхозуудта партийно-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха зорилгоор МТС бүхэндэ партиин райкомой тусхай секретарь түрүүтэй бүлэг хүдэлмэрилэгшэд томилогдоһон байна.

Хүдөө нютагуудтахи партийна эхин организацинуудые бэхижүүлхын, тэдэнэй үүргые һайжаруулхын тула колхоз, совхозуудта городой промышленна предприятинуудһаа, эмхи зургаануудһаа коммунистнар олоороо эльгээгдэһэн байгаа.

Хүдөө нютагуудта ошожо, шэнэ газар элдүүрилхэ гэһэн партиин уряае коммунистнууд, комсомолшууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, промышленна предприятиин элдэб мэргэжэлтэй хүдэлмэришэд урма баяртайгаар хүлеэн абаа. Гансахан партиин Улаан-Үдын горком богонихон саг соо колхоз, совхозуудта, МТС-үүдтэ хүдэлхыень 700 коммунистнарые эльгээһэн байна.

Хото городуудай элдэб эмхи зургаануудта хүдэлжэ байһан олон коммунистнар хүдөө нютагаа бусажа ерэһэн юм. Тэрээнһээ гадна колхоз, совхозуудай партийна эхин организацинууд үйлэдбэриин шухала участогуудта коммунистнуудые табиба.

Республикын эмхи зургаануудһаа дүй дүршэлтэй мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд — бүхыдөө 230 хүн МТС-үүдтэ эльгээгдээ, хүдөө ажахын 584 мэргэжэлтэд, промышленна предприятиин 1600-һаа дээшэ залуу хүдэлмэришэд хүдөө гараа һэн.

1954 оной хабар тээшэ түргэн болзоропой курсануудта хэдэн зуугаад бригадирнууд, механигууд, комбайнернууд, трактористнар бэлдэгдэһэн байна.

Шэнэ газар элдүүрилһэнэй ашаар 1954 оной хабар таряалангай хүдэлмэри гансата ехэ болоо. Жэшээнь, 1954 оной апрелиин 18-да «Бурят-Монгольская правда» газетэ иигэжэ бэшээ һэн: «Эгэтын МТС-эй харьяата колхозууд байгша ондо 8000 гектар шэнэ газар хахалха, тэрэнэйнгээ 1600 гектартань таряа тариха юм. Тракторна хүдэлмэриин хэмжээн, нёдондонойхитой сасуулбал, хоёр дахин ехэ болохо, тарилгын талмай 40 процентээр дээшэлхэ». Иимэрхүү байдал бэшэшье МТС-үүдтэ ушардаг байгаа.

Шэнэ газар элдүүрилгэдэ элдэб бэрхэшээлнүүдэй ушарбашье, партиин областной комитет КПСС-эй ЦК-гай февраль-мартын (1954 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын тула түргэн саг соо хэрэгтэй бүхы хэмжээнүүдые абаһан байна.

Шэнэ газар ашаглалгын түрүүшын зэргэдэ коммунистнууд, комсомолшууд тракторна бригадануудые хүтэлбэрилдэг байгаа. Тэдэнэр социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябадаг бэлэй.

«Бурят-Монгольская правда» газетэ 1954 оной июниин 19-дэ иигэжэ бэшээ һэн: «Нарһатын МТС-эй тракторна бригаданууд мүрысөөндэ оролсон, шэнэ газар элдүүрилхэ гүрэнэй түсэб түргэн болзор соо, шанар һайнтайгаар үсэгэлдэр дүүргэбэ. Түсэбэй ёһоор, 6420 гектар хахалха даабаритай аад, 6427 гектар элдүүрилээ. Түрүү зэргэдэ комсомол-залуушуулай 5-хи бригадын трактористнар Василий Андреевский, Доржо Дугаров, Бато Цыжипов болон бусад ябана».

Шэнэ газар элдүүрилгэдэ эрхим ажалай шэн габьяа Зэдын МТС-эй Социалис Ажалай Герой Евлампий Павлович Бутаков, Мухар-Шэбэрэй районой Социалис Ажалай Герой Пантелеймон Петрович Челночков, Бэшүүрэй районһоо Социалис Ажалай Герой Павел Федорович Слепнёв, Баргажанай районһоо Социалис Ажалай Герой Соймпил Бадмаевич Бадмаев, хуушанай механизаторнууд Зэдын районой — Гонгор Машеев, Сэлэнгэһээ — Дугар Бадмацыренов, Яруунаһаа — Лушан Шойдоров, Григорий Яковлев болон олон тоото бусад харуулжа, энэ ехэ хэрэгтэ өөһэдынгөө ажалай хубитые оруулһан юм.

Республикын хүдөө ажахын материально-техническэ үндэһэ һуурииe бэхижүүлгэдэ Совет гүрэн айхабтар ехэ туһа хүргэһэн юм. Хоёр жэлэй туршада колхоз, совхозууд болон МТС-үүдтэмнай 1100-һаа үлүү трактор, 300-аад комбайн, 772 ашаанай машина болон бусад ондоо техникэ үгтэһэн байна.

Партийна организацинуудай хүтэлбэри доро Зэдын, Яруунын, Сэлэнгын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад районуудай хүдөө ажахын ажалшад илангаяа ехээр шэнэ ба боро газар элдүүрилээ.

Жэшээнь, 1954—1959 онуудта республикын колхоз, совхозууд 327 мянган гектар шэнэ газар хахалжа, орооһото болон малай тэжээлэй ургамалнуудай тарилгын талмай үргэдхэгдэһэн байна.

Тусхайлбал, 1954 — 1959 онуудта шэнэ газар элдүүрилжэ ашаглаһанай ашаар Зэдын районой ажалшад ехэ амжалта туйлаа. Тарилгын талмайнь 2,3 дахин, орооһо ургуулгань 2 дахин, хонидойнь тоо толгой 1,7 дахин олон болоо. Гүрэндэ нооһо тушаалгань 3,9 дахин, һү—3 дахин, мяха 1,9 дахин, колхозуудай мүнгэн ашаг олзонь 4 дахин ехэ болоһон жэшээтэй.

Республикада шэнэ газар элдүүрилгэ хадаа тарян ажалай ашаг үрые дээшэлүүлхын хажуугаар, бүхы дээрээ хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ нүлөөтэй байгаа.

Шэнэ газар элдүүрилжэ эхилһээр 30 гаран жэл үнгэрөө. Энэ хугасаа соо Буряад оронoймнай ажалшад шэнэ газар ашаглалгада ехэ хубитаяа оруулаа. 1953—1983 онуудта республикын колхоз совхозуудта 600 мянган гектарһаа дээшэ шэнэ газар хахалагдаа. Энэ ушар орооһо таряа ургуулгада ехэ туһатай байгаа. Тарянай ургаса абалга 2,5 дахин ехэ болоо, силос даралга 31 дахин ургаа.

Республика соо шэнэ газар элдүүрилгэ мүнөөшье ургэлжэлһөөр. Жэшээнь, Хойто-Байгалай райондо БАМ-ай барилгашадые хангаха зорилготой 5 шэнэ совхоз байгуулагдаа. Мүн Баунтын райондо 2 шэнэ совхоз бии болгогдожо, мүн лэ шэнэ газар хахалагдана.

Тиигэжэ газар таряалан дээрэ хүдэлмэриин шанар дээшэлээ, зональна гуримаар газар элдүүрилэгдэжэ, түрүү агротехническэ онол аргануудые хэрэглэлгэ һайжаруулагдана.

30 жэлэй хугасаа соо республика соо хонидой тоо толгой хоёр дахин, эбэртэ бодо малай тоо—1,5 дахин, тэрэ тоодо үнеэдэй тоо 158 процентээр, гахайн тоо — 4,3 дахин, шубуунай тоо хэдэн арба дахин олошороо.

Эдэ жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудта мяха үйлэдбэрилгэ 4,2 дахин, һү — 3,5 дахин, нооһо — 3,4 дахин, үндэгэ — 26 дахин ехэ болоо.

Энэ хэрэгтэ мал ажалай республикын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй, түрүүшүүлэй габьяа ехэ. Мүнөө республикымнай олон мянган ажалшад, партиин XXVI съездын болон февралиин, апрелиин (1984 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, социалис мүрысөөнэй эршые улам шангадхана. Тиигэжэ Эдеэ хоолой программые дүүргэлгэдэ ехэ хубитаяа оруулжа байнхай.

Д. ЦЫРЕНОВ,
манай штатнабэшэ корр.

АЯНШАЛАГШАДАЙ СЛЁТ

БАМ-ай Буряадай участогтахи «алтан залгаада» зорюулагдаһан аяншалагшадай слёт Северобайкальск хотодо болобо. «Бурятфермамаш» нэгэдэлэй, үйлэдбэриин прибор бүтээлгын нэгэдэлэй аяншалагшадай клубууд, тиихэдэ Северобайкальскын «Даван», аяншалагшадай республиканска «Хамар-Дабаан» гэһэн клубууд—дүн хамта долоон команда тэндэ хабаадаа.

Следой программада дабалтатай газар гаталха, кросс-аяншалга, дуунай болон уран бүтээлнүүдэй конкурснууд ороһон байгаа.

Нэтэрүү шанга тэмсэлдэ «Бурятфермамашай» эбтэй зэтэй команда һайн үрэ дүнгүүдые харуулаад, нэгэдэхи һуури эзэлжэ, дамжуулгын кубогаар шагнагдаа. Прибор бүтээлгын нэгэдэлэй, Северобайкальскын аяншалагшад хоёрдохи, гурбадахи һууринуудта гараһан байна. Илажа гараһан командын гэшүүд сооһоо хэлхеэ холбоонной техник Сергей Гилёвой эдэбхиие тэмдэглэмээр.

Энэ слет эмхитэй, гуримтайгаар үнгэрөө. Следто хабаадагшад Северобайкальск хотодо экскурси хэжэ, БАМ-ай барилгашадтай уулзаһан байна.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Шефүүдэй уялга» — түрүү бэшэг. «Фермэ бүхэндэ—элбэг тэжээл»— материалнуудай суглуулбари. «Үнинэй хүлеэгдэһэн барилга ашаглагдаба» — Г. Шелкуновагай репортаж. Шагнал.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Үзэл сурталай хүдэлмэридэ тодорхой анхарал». «Уулзалгымнай газар —полевой стан»— А. Коротаевагай хэһэн хөөрэлдөөн. «Абаһан уялгын дүүргэлтые шалганабди». «Нөөсэ арга боломжо бии»—В. Гранадай статья. «Партийна организацинуудта». «Харюусалгатай кампаниин урдахана» — Д. Базаровай статья. Редакцида ерэһэн бэшэгүүдэй шэнжэлэл. «Үбэлнай ерэхэ дүтэлөө»— А. Тарасовай статья. «БАМ: мүнөөдэр ба үглөөдэр» — АПН-эй материал.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хүшөөгэй дэргэдэ табигдаһан шад улаан сэсэгүүд»— ТАСС-ай корреспондент А. Яковлевай статья. «Хилын саанаһаа»— ТАСС-ай корреспондентнүүдэй эльгээһэн тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Нютаг нютагай һонин» — суглуулбари. Спортын һонинной дээжэ. «Прагада мүнгэн медаль абаба, харин урдань...»— В. Бадмаевай хэһэн хөөрэлдөөн. Соносхолнууд

Спорт

СОВЕТ ХАРБАГШАДАЙ СОЛО

Һур харбалгаар «Хани барисаан-84» гэжэ уласхоорондын мүрысөөн Чехословакиин Пльзень хотодо үнгэргэгдэжэ, 9 ороной 47 мэргэшүүл хабаадаһан байгаа. Дэлхэйн урдын чемпионка, СССР-эй спортын габьяата мастер Зебиниса Рустамова (Душанбе), уласхоорондын классай спортын мастернууд — дэлхэйн рекордсменка Людмила Аржанникова (Шэнэ-Каховко), Европын хоёр дахин чемпион, дэлхэйн чемпионадта дүрбэдэхи һуури эзэлэгшэ, СССР-эй гурба дахин чемпион, СССР-эй Кубогто таба дахин хүртэгшэ, дэлхэйн рекордсмен Владимир Ешеев, М-2 упражнеэр дэлхэй дээрэ эгээл үндэр үрэ дүн туйлаһан (2630 очко) Ханда-Цырен Гомбожапова, уласхоорондын ба бүхэсоюзна мүрысөөнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ илажа гараһан Мунко-Бадра Дашицыренов (гурбуулаа Шэтэһээ), энэ жэлдэ СССР-эй Кубогта хүртэһэн Юрий Леонтьев (Чебоксара) гэгшэд оронойнгоо суглуулагдамал командын бүридэлдэ оруулагдажа, энэ ехэ мүрысөөндэ хабаадаһан байна. Тиихэдэ уласхоорондын классай спортын мастернууд Ирина Солдатова (Чебоксара), Станислав Забродский (Харьков) гэгшэд конкурсһоо гадуур хабаадалсаа.

Түрүүшын үдэрһөө совет харбагшад һайн һорилго бэлэдхэлтэй байһанаа харуулжа, урагшаа гараба. З. Рустамова, Ю. Леонтьев гэгшэд тус тустаа 636 болон 624 очко тудажа, түрүү һуури эзэлжэ ябаа. Х-Ц. Гомбожапова 5 очкогоор гартажа, хоёрдохи һуури эзэлбэ. КНДР-эй спортсменка О Куан Сун гурбадахи һуурида гараһан байна.

Эрэшүүлэй дундаһаа Чехословакиин бэрхэ харбагша Станислав Видим —хоёрдохи, КНДР-эй түлөөлэгшэ Ким Конг Нам гурбадахи болобо.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэрэй дүнгүүдээр эрэшүүлэй дундаһаа Ю. Леонтьев түрүү һууриял алдабагүй. М-1 упражненеэр харбахадаа, тэрэ 1295 очко тудаба. Тиихэдэ Мунко-Бадра Дашицыренов дүтын зайнуудта хёрхо мэргэнээр харбажа, хоёрдохи һуурида гараба —1286 очко.

Харин эхэнэрнүүдэй дунда илангаяа шанга тэмсэл боложо, Х-Ц. Гомбожапова 1303 очко абаад, урагшаа гараба. З. Рустамова тэрээнһээ 6 очкогоор гартаһан байна. КНДР-эй харбагшад гурбадахи һууринуудые эзэлбэ.

Удаадахи хоёр үдэр сагаалса дээрэхи тэмсэл һуларбагүй. Дүрбэн үдэрэй мүрысөөнүүдэй дүнгөөр Шэтэ хотын харбагшад 28 наһатай Ханда-Цырен Гомбожапова, 21-тэй Мунко-Бадра Дашицыренов гэгшэд эхэнэрнүүдэй болон эрэшүүлэй дундаһаа толотомо илалта туйлажа, «Хани барисаан-84» гэжэ уласхоорондын мүрысөөнэй чемпионууд болобо. Тэдэнэр тус тустаа 2605 болон 2569 очко тудаһан байха юм. Тиигэжэ тэдэ СССР-эй габьяата мастернууд болохо хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ бшуу! Эдэнэй туйлаһан ехэ амжалтада СССР-эй оло дахин чемпион, уласхоорондын классай спортын мастер, РСФСР-эй габьяата тренер Мэлс Юндунович Дабаев ехэ габьятай байна.

З. Рустамова —хоёрдохи (2595 очко), Л. Аржанникова гурбадахи (2589 очко) һууринуудые эзэлбэ. Эрэшүүлэй дундаһаа СССР-эй суглуулагдамал командада түрүүшынхеэ оруулагдаһан 24-тэй Ю. Леонтьев илагшаһаа оройдоол 1 очкогоор гартажа, мүнгэн медаляар шагнагдаа. КНДР-эй түлөөлэгшэ Ким Чонг Нам 2533 очкотойгоор гурбадахи шанда хүртэбэ.

Илагшад тухай тобшохоноор хэлэхэдэ нимэ. Ханда-Цырен Гомбожапова Агын Буряадай автономито округто дунда һургуули дүүргээд, Буряадай багшанарай институтда һуража гараһанайнгаа һүүлээр мүнөө Шэтын сэрэгэй спортклубта тренерээр хүдэлдэг юм. Дунда һургуулида һуража ябахадаа спортын мастер болоһон, харин нёдондо жэл уласхоорондын классай спортын мастерай норматив дүүргэһэн намтартай. Тээсгэн Мехикэ хотодо үнгэргэгдэһэн СССР-эй ба Мексикын суглуулагдамал командануудай нүхэд ёһоной мүрысөөндэ хабаадахадаа, 2630 очко тудажа, дэлхэй дээрэ эгээл эрхим үрэ дүн туйлаа һэн. Тиихэдэ 70 метртэ дэлхэйн рекорд дабтаһан байгаа. Мүнөө «Хани барисаан» гэжэ мүрысөөндэ 30 метртэ 353 очко тудажа, мүн лэ дэлхэйн рекорд дабтаа.

Мунко-Бадра Дашицыренов — сэрэгэй алба хаагша. 1982 ондо түрүүшынгээ ехэ амжалта туйлажа, бүхэсоюзна мүрысөөндэ шалгарһан юм. Тэрэ гэһэнһээ хойшо СССР-эй суглуулагдамал командын бүридэлдэ ородог. Түрэлхидынь Агын автономито округой Сагаан-Уула нютагта хонишоноор хүдэлнэ. Мунко-Бадра юһэн үхибүүлэй эгээл ахань юм. Тэрэнэй һамганиинь мүн лэ һур харбагша — уласхоорондын классай спортын мастер 1983 ондо СССР-эй үбэлэй чемпионадта илажа гараһан Светлана Жигжитова болоно. Ира басаганиинь табан һаратайхан.

Иигэжэ хёрхо мэргэн харбагшаднай Эхэ оронойнгоо спортын алдар солые арьбадхабал!

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа): уласхоорондын классай спортын мастернууд Ц. Цыренжапов, М-Б. Дашицыренов, манай бэрхэ тренернүүдэй нэгэн, спортын мастер Д. Эрдынеев хөөрэлдэжэ байна.

В. ПЛУТТЫН фото.

ХҮСЭГДЭХЭЕЭ БОЛЁОЛ ХА

ФУТБОЛ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнууд уулзалгынгаа хоёрдохи хахадайнгаа наадануудые үнгэргэжэ ябана. Мүнөө үнгэргэгдөөд байһан 17—18-дахи уулзалгануудай дүн хаража үзэхэдэ, али хото городуудай футболистнуудай түрүүлжэ ябаһаниинь эли болобо. Эндэ Тюмениин «Геологой» футболистнууд байгша оной наадандa түрүү һуури эзэлжэ гараха эрмэлзэлээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилһэниинь һайшаалтай ха. Эдэнэр РСФСР-эй кубогта хүртэхын түлөө зононуудай дунда үнгэргэгдэһэн наадандa шадамар бэрхээр наадажа гарахадаа, РСФСР-эй кубогта хүртөө һэм шуу. Эндэһээ уламжалан эдэнэр СССР-эй кубогта хүртэхын түлөө 44-дэхеэ үнгэргэгдэжэ байгаа наадандa хабаадалсаха эрхэдэ хүртэһэниинь бүришье һайшаалтай.

Эдэ үдэрнүүдтэ «Геологой» футболистнууд календарьна уулзалгануудаа өөрынгөө зонын футболистнуудтай үнгэргэжэ эхилбэ. Тиихэдээ эдэнэр Новосибирскын «Чкаловец», Томскын «Манометр» командануудта айлшалхадаа, талмайн эзэдые 1:0, 3:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ гараһан байгаа. Тиигэжэ эдэнэр мүрысөөнэй таблицада байдалаа бүри һайжаруулжа шадаба.

Байгша оной наадануудта түрүү һуури эзэлхын түлөө уулзалга бүхэнөө эрхим бэрхээр үнгэргэжэ ябаһан нүгөөдэ — Комсомольск-на-Амуре командын футболистнуудта магтаалай үгэнүүдые хэлэнгүй үнгэрхын аргагүй. Эдэнэр Ангарскын «Ангарск» командада айлшалхадаа, талмайн эзэдтэй 1:1 тоотойгоор тэнсээ һаа, гэртээ Рубцовскын «Торпедо» командатай наадахадаа, тэдэнээ 2:0 тоотойгоор диилэжэ гараһан байгаа. Тиигэжэ эдэнэр мүрысөөнэй таблицада урдаа ороод ябаһан Томскын футболистнуудые очкогоороо хүсэжэ, эдэнэйнгээ урдань гаража шадаба ха юм. Харин Томскын футболистнууд үнгэрһэн энэ үе соо Барнаулай, Тюмень хотонуудай футболистнуудта 1:0 1:3 гэһэн тоотойгоор шүүгдэхэдээшье урагшаал дабшажа ябаба.

Мүрысөөнэй таблицада дүрбэдэхи һуури эзэлээд ябаһан Владивостогой «Луч» команда һүүлшын хоёр уулзалгада Красноярскын «Автомобилист» командые гэртэнь 0:2 тоотойгоор, өөрынгөө стадион дээрэ Барнаулай «Динамо» командые 2:1 гэһэн тоотойгоор шүүжэ, урагшаа дабшаһан байна.

Үнгэрөөд байһан энэ үе соо манай «Сэлэнгэ», командын футболистнууд хэдэ хэдэн илалта туйлажа гарахадаа, мүрысөөнэй таблицада байдалаа һайжаруулжа шадаба. Нютагаймнай футболистнууд Благовещенскын «Амур» командые 5:1 гэһэн тоотойгоор шүүгэжэ һааб даа. Харин удаадахи хоёр наадандаа Шэтын «Локомотив», Эрхүүгэй «Звезда» командануудые 4:1, 3:1 гэһэн тоотойгоор шүүгээд табяа һэн. Тиигэжэ «Сэлэнгэ» командын футболистнууд мүрысөөнэй таблицада хэдэн табсан урагшаа дабшаха аргатай болобо. Мүнөө Улаан-Үдын футболистнууд ээлжээтэ уулзалгануудаа үнгэргэхөөр Сибириин хото городууд руу айлшалба. Тиин августын 29-дэ Ангарскын «Ангара», сентябриин 2-то Красноярскын «Автомобилист» командануудай стадион дээрэ наадаха болоно. Энээнэйнгээ удаа «Сэлэнгын» футболистнууд хоёр наада Улаан-Үдэ хотодоо үнгэргэхэ болоно. Манайда айлшаар Барнаулай «Динамо», Рубцовскын «Торпедо» командануу ерэхэ юм. Наадан сентябриин 9—13-най үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ болоно.

Уншагшадай анхаралда мүнөөдэрэй байдалаар мүрысөөнэй таблица толилогдобо.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

Команданууд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ	Очко
«Геолог» (Тюмень)	17	14	1	2	37—10	29
«Амур» (Комсомольск)	18	11	2	5	32—14	24
«Манометр» (Томск)	18	10	4	4	27—16	24
«Луч» (Владивосток)	18	9	5	4	29—16	23
«Динамо» (Барнаул)	18	8	3	7	31—27	19
«Торпедо» (Рубцовск)	18	8	3	7	20—20	19
«Автомобилист» (Кр-ск)	18	7	5	6	21—19	18
«Сэлэнгэ» (Улаан-Үдэ)	18	8	1	9	26—25	17
«Звезда» (Эрхүү)	17	7	3	7	38—28	17
«Амур» (Благовещенск)	17	6	4	7	32—28	16
«Ангара» (Ангарск)	17	7	2	8	25—26	16
«Металлург» (Новокуз.)	18	6	4	8	27—32	16
«Локомотив» (Шэтэ)	17	1	3	13	9—58	5
«Чкаловец» (Новосиб.)	17	0	2	15	6—43	2

СЭНХИР ЭКРАН

СРЕДА, 29

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — Баримтата фильм. 10.25 — Фортепианна хүгжэмэй концерт. 10.50 — «Аяншалагшадай клуб». 11.50 — «Долина» — уран һайханай фильм. 12.50 —Шэнэ һонин. (12.55 хүрэтэр). 15.15 — Шэнэ һонин. 15.35 — Баримтата фильм. 15.55 — «Эжын һургуули». 16.25 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 16.55 — «Судьба барабанщика» — 3 серитэй уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 18.00 — «Мүнөөдэр БАМ дээрэ». 18.30— Киноочерк. 19.00 — һуралсалай шэнэ жэлые угтуулан.

Улаан-Үдэ. 19.30 — «Байгал»— мэдээсэлэй программа.

Москва. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00 — «Байгал» — нютагуудай һонин.

Москва. 20.10—«Эб найрамдал ба залуушуул». 20.45— «Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона». «Собака Баскервилей» — уран һайханай фильм. (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.30 — «Вечный зов» — 19 серитэй уран һайханай фильм. «Ночь перед рассветом». (2-дохи сери). 23.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00 — Үглөөнэй гимнастика. 9.20 — Баримтата фильмүүд. 9.50 — Мультфильм. 10.10 — «Буратиногой выставкэ». 10.40 — «... 16 хүрэтэр ба тэрээнһээ дээшэ наһанай». 11.25 — Ленинградай Пионернүүд болон һурагшадай ордонгой хүүгэдэй уран һайханай коллективүүдэй концерт. 12.25 — «Гэр бүлэ ба һургуули». 12.55 —Немец хэлэн. 13.25 — «Манай саад». 13.55 — «Один среди волков» — 5 серитэй уран һайханай фильм (3-дахи сери). 15.05 — Шэнэ һонин.

Улаан-Үдэ. 19.10 — «Таанадта, агитаторнууд болон политинформаторнууд».

Москва. 19.30 — Духовой оркестрэй концерт.

Улаан-Үдэ. 19.45 — Соносхолнууд.

Москва. 20.00 — Баримтата фильм.

Улаан-Үдэ. 20.10 — «Амар сайн, һургуули!» — үхибүүдтэ дамжуулга. 20.45 — «Зүүн Сибирь» — киножурнал.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.15 — «Энээниие таанад шадахат». 22.00 — «Время». 22.30 —«Искусствын уран бэлигтэн». РСФСР-эй арадай артист Л. Сухаревская. 23.40 — Баримтата фильм. 24.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Зенит».

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ ул КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам.редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-8 корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95 отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Госуд... ственного комитета Бурятской АССР ... делам издательств, полиграфии и кни... ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, ... Н-02541. Заказ № 198.